

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

Edícia: Porovnávacie analýzy

10/2025

Objektívna zodpovednosť za škodové udalosti na školách

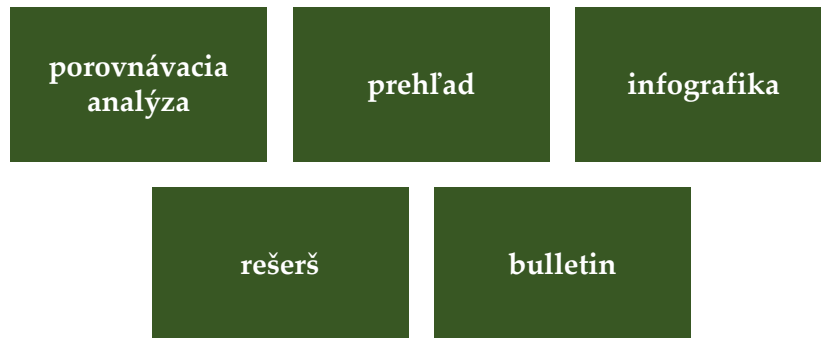
Dana Bušíková

**Bratislava
apríl 2025**

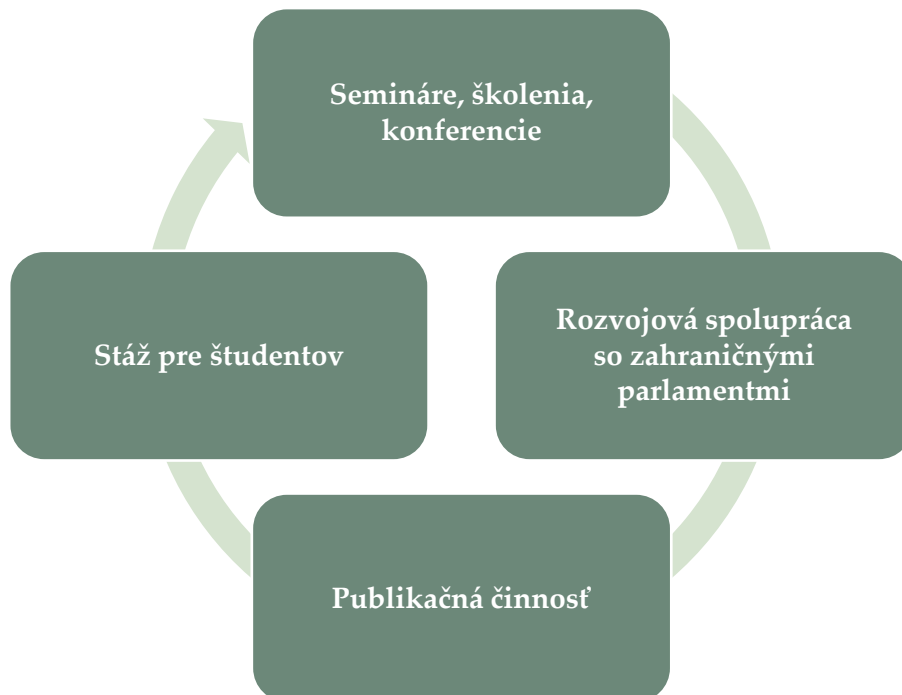

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Objektívna zodpovednosť za škodové udalosti na školách

Anotácia

Analýza sa venuje objektívnej zodpovednosti za škodové udalosti na školách, osobitne v prípade ujmy na zdraví a životoch žiakov. Rozoberá ďalej poistenie objektívnej zodpovednosti škôl a odškodňovanie nemajetkovej ujmy. Cieľom je porovnať spoločné a odlišné prístupy vybraných štátov EÚ k riešeniu danej problematiky.

Kľúčové slová

objektívna zodpovednosť, školstvo, nemajetková ujma, školské úrazy, odškodnenie, poistenie zodpovednosti za škodu

Strict liability for damage incidents in schools

Annotation

The analysis deals with strict liability for damages in schools, specifically in the case of injury to the health and lives of pupils. The analysis also discusses the insurance of strict liability of schools and compensation for non-pecuniary damage. The aim of the analysis is to compare the common and different approaches of selected EU states to addressing the issue.

Keywords

strict liability, schools, non-pecuniary damage, personal injury, compensation, liability insurance

Vypracovala: JUDr. Dana Bušíková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod a situácia v Slovenskej republike	5
2. Ďalšie štáty	10
2.1 Belgicko.....	10
2.2 Bulharsko.....	11
2.3 Česká republika	12
2.4 Fínsko	15
2.5 Francúzsko	16
2.6 Grécko	19
2.7 Holandsko	20
2.8 Lotyšsko.....	22
2.9 Maďarsko.....	23
2.10 Nemecko.....	25
2.11 Poľsko	27
2.12 Portugalsko	29
2.13 Rakúsko	31
2.14 Španielsko.....	34
2.15 Taliansko	36
3. Zhrnutie a záver	39
4. Zdroje.....	41

1. Úvod a situácia v Slovenskej republike

Školy a školské zariadenia predstavujú prostredie, v ktorom deti a žiaci trávajú významnú časť svojho dňa, a preto si vyžadujú mimoriadnu pozornosť z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri výchove a vzdelávaní predstavujú kľúčový predpoklad nielen na ochranu zdravia detí, ale aj na dosahovanie efektívnych vzdelávacích výsledkov. Rodičia oprávnené očakávajú, že škola zabezpečí také podmienky, ktoré minimalizujú riziko úrazov a zranení, čím sa výrazne posilní dôvera voči vzdelávaciemu systému.

V mnohých štátoch EÚ, vrátane Slovenska, je objektívna zodpovednosť za škodové udalosti na školách zakotvená v právnych predpisoch, často priamo v školských zákonoch alebo v občianskych zákonníkoch. Táto zodpovednosť znamená, že školy nesú povinnosť nahradiť škodu vzniknutú žiakom bez ohľadu na preukázanie zavinenia, ak k nej došlo počas výchovno-vzdelávacieho procesu alebo súvisiacich aktivít. Napríklad na Slovensku (§ 422 Občianskeho zákonníka), v Českej republike (§ 391 ods. 2 Zákonníka práce), vo Fínsku (zákon o základnom vzdelávaní, zákon o strednom vzdelávaní), v Taliansku (§ 2048 Občianskeho zákonníka) či Španielsku (§ 1903 Občianskeho zákonníka) je objektívna zodpovednosť upravená tak, aby reflektovala riziká spojené s dozorom nad žiakmi.

Riaditelia škôl zohrávajú kľúčovú úlohu pri zaistení bezpečnosti v školskom prostredí vo viacerých štátoch EÚ. Ich zodpovednosť zahŕňa nielen dohľad nad každodennými činnosťami, ale aj organizáciu mimoškolských aktivít, ako sú výlety či exkurzie, a zabezpečenie súladu s bezpečnostnými predpismi. Na Slovensku (§ 152 školského zákona), v Bulharsku (§ 219 zákona o predškolskej a školskej výchove) či v Českej republike (§ 29 školského zákona) zodpovedajú riaditelia za vytvorenie bezpečných podmienok a za riadne plnenie povinností dohľadu zo strany pedagogických zamestnancov.

Školy v rôznych štátoch sú povinné evidovať školské úrazy a hlásiť vážne incidenty orgánom, čo platí aj pre Slovensko, Českú republiku či Rakúsko. Táto dokumentácia slúži na vyšetrovanie príčin úrazov a na určenie zodpovednosti, pričom v mnohých krajinách je doplnená o možnosť dobrovoľného alebo povinného poistenia zodpovednosti za škodu. Napriek tomu sa prístup k poisteniu odlišuje: kým v Nemecku a Rakúsku je úrazové poistenie žiakov súčasťou sociálneho systému, na Slovensku, v Belgicku či Francúzsku je zväčša dobrovoľné.

Starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (BOZP) na školách je neoddeliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Zaistenie bezpečných a zdravých podmienok je nevyhnutné nielen pre zamestnancov, ktorí sú zodpovední za výchovu a vzdelávanie, ale najmä pre žiakov, ktorí sú hlavným objektom tohto procesu. Povinnosti v oblasti BOZP sú v školskom prostredí prísnejšie než v iných sektoroch. Školy totiž čelia dvojitej zodpovednosti, musia zabezpečiť ochranu nielen zamestnancov, ale aj detí a študentov, ktorí si často menej uvedomujú možné riziká a tým sú zraniteľnejší.

Bezpečnosť a ochrana zdravia vo výchove a vzdelávaní

Školy a školské zariadenia, ktoré plnia svoju úlohu v oblasti výchovy a vzdelávania, nesú významnú zodpovednosť za dodržiavanie množstva povinností v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia (BOZ). Tieto povinnosti sa opierajú o pracovnoprávne predpisy, ktoré definujú práva a povinnosti zamestnancov i zamestnávateľov, bezpečnostno-technické predpisy zamerané na prevenciu rizík a ochranu pred úrazmi, ako aj zdravotno-hygienické normy zabezpečujúce vhodné prostredie pre žiakov a študentov. Okrem toho musia školy dodržiavať aj špecifické nariadenia a metodické usmernenia, ktoré vydáva Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len MŠ SR). Tieto predpisy poskytujú školám jasný rámec na plnenie ich povinností a zaistenie bezpečného prostredia pre všetkých účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu.

Základným legislatívnym rámcem, ktorý upravuje oblasť BOZ vo výchove a vzdelávaní, je § 152 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ukladá školám a školským zariadeniam povinnosť zaistiť bezpečné a zdravé prostredie pre deti a žiakov počas výchovno-vzdelávacieho procesu, činností priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním, ako aj pri poskytovaní služieb. Rovnako sú povinné zaistiť BOZ detí a žiakov, čo zahŕňa poskytovanie nevyhnutných informácií na minimalizovanie rizík. Ďalšou dôležitou povinnosťou je vedenie evidencie školských úrazov, ku ktorým dôjde počas výchovno-vzdelávacieho procesu alebo počas aktivít organizovaných školou. V prípade úrazu je škola povinná vyhotoviť záznam o školskom úraze, čím zabezpečí dokumentáciu potrebnú na prípadné riešenie následkov.

Zaistenie bezpečnosti v školskom prostredí patrí medzi základné povinnosti riaditeľa školy. Táto povinnosť sa nevzťahuje len na každodenné školské činnosti, ale zahŕňa aj organizáciu mimoškolských aktivít, ako sú výlety, exkurzie, lyžiarske či plavecké výcviky. V prípade týchto aktivít je nevyhnutné vyhotoviť písomný záznam o ich organizačnom zabezpečení, ktorý slúži ako dokumentácia splnenia legislatívnych požiadaviek. Tento záznam musí obsahovať poučenie všetkých zúčastnených osôb o BOZ. Záznam musí byť podpísaný pedagógom a všetkými plnoletými účastníkmi, čím potvrdzujú, že boli oboznámení s pravidlami bezpečnosti. Splnenie týchto požiadaviek je v súlade s § 6 ods. 8 *vyhlášky o základnej škole* a s § 5 ods. 9 *vyhlášky o strednej škole*.¹

Školské úrazy a právo na náhradu škody

Bezpečnosť a ochrana zdravia vo výchove a vzdelávaní úzko súvisí s problematikou školských úrazov, ktoré môžu zahŕňať rôzne udalosti od drobných zranení až po vážne úrazy s trvalými alebo smrteľnými následkami. Hoci školský zákon neobsahuje explicitnú definíciu školského

¹ Vyhláška MŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/223/20230901.html>

Vyhláška MŠ SR č. 224/2022 Z. z. o strednej škole. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/224/>

úrazu, v širšom kontexte ho možno chápať ako udalosť, pri ktorej došlo k poškodeniu zdravia alebo života žiaka počas výchovno-vzdelávacieho procesu alebo pri aktivitách organizovaných školou.

Školský zákon upravuje dve základné povinnosti vo vzťahu k školskému úrazu, a to:

1. viesť evidenciu školských úrazov detí a žiakov, ku ktorým došlo počas výchovno-vzdelávacieho procesu a pri činnostiach organizovaných školou,
2. pri vzniku školského úrazu vyhotoviť záznam o školskom úraze.

Jednotný postup pri riešení školských úrazov a evidencii nebezpečných udalostí upravuje [Metodické usmernenie č. 4/2009-R k zavedeniu jednotného postupu škôl, školských zariadení a vysokých škôl pri riešení registrovaných školských úrazov a evidencii nebezpečných udalostí](#) vydané MŠ SR. Obsahuje definície registrovaného školského úrazu, neregistrovaného školského úrazu a nebezpečnej udalosti, ako aj povinnosti škôl pri ich dokumentovaní. Navyše poskytuje vzor záznamu o registrovanom školskom úraze, ktorý slúži ako praktická pomôcka pre školy.

Z ustanovení čl. 3 bod (3) a čl. 4 bod (1) metodického usmernenia vyplývajú pre školy dve povinnosti:

- v prípade, ak u žiaka došlo k ťažkej ujme na zdraví alebo k úmrtiu, škola musí oznámiť tento registrovaný školský úraz MŠ SR a predložiť podklady z jeho vyšetrovania do jedného mesiaca od spísania záznamu,
- pre štatistické účely je škola povinná každý školský úraz zaevidovať prostredníctvom webovej aplikácie Úr (MŠ SR) 1-01, a to do 7 kalendárnych dní od jeho vzniku.

Podľa § 144 ods. 1 písm. o) školského zákona má dieťa alebo žiak právo na náhradu škody, ktorá mu vznikla pri výchove a vzdelávaní alebo v priamej súvislosti s nimi. Toto ustanovenie sa však nevzťahuje na prípady upravené osobitným predpisom, konkrétne [zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov](#). Podľa § 17 uvedeného zákona majú žiaci stredných škôl a študenti vysokých škôl nárok na úrazové dávky, ak utrpeli pracovný úraz alebo im vznikla choroba z povolania počas praktického vyučovania. Z toho vyplýva, že škoda vzniknutá za takýchto okolností je krytá úrazovými dávkami poskytovanými Sociálnou poisťovňou. V dôsledku toho školský zákon nepočíta s tým, že by v týchto prípadoch škodu hradila škola. Keďže školský zákon neupravuje podrobnosti týkajúce sa náhrady škody, vzťahuje sa na túto oblasť všeobecná úprava podľa Občianskeho zákonníka.

Zodpovednosť

Objektívna zodpovednosť je právny inštitút, pri ktorom subjekt nesie zodpovednosť za vzniknutú škodu bez ohľadu na zavinenie. Na rozdiel od subjektívnej zodpovednosti, kde je preukázanie zavinenia nevyhnutné, objektívna zodpovednosť vychádza z princípu, že už samotná existencia rizikovej situácie alebo vykonávanie určitej činnosti zakladá povinnosť nahradiť škodu, ak k nej dôjde.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú osobami, ktoré nie sú schopné posúdiť následky svojho konania, predstavuje osobitnú kategóriu občianskoprávnej zodpovednosti upravenú v § 422 zákona č. 64/ 1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej OZ). Táto zodpovednosť sa týka predovšetkým maloletých osôb a tých, ktorí sú postihnutí duševnou poruchou. Maloletý alebo ten, kto je postihnutý duševnou poruchou, zodpovedá za škodu ním spôsobenú, ak je schopný ovládnuť svoje konanie a posúdiť jeho následky; spoločne a nerozdielne s ním zodpovedá ten, kto je povinný vykonávať nad ním dohľad. Ak ten, kto spôsobí škodu, pre maloletosť alebo pre duševnú poruchu nie je schopný ovládnuť svoje konanie alebo posúdiť jeho následky, zodpovedá za škodu ten, kto je povinný vykonávať nad ním dohľad. Zákon predpokladá, že osoba zanedbávajúca dohľad je vinná, avšak môže sa vyviníť, ak preukáže, že dohľad nezanedbala.

Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch

Nemajetková (morálna) ujma predstavuje zásah do osobnej sféry postihnutého, ktorý nevedie k materiálnemu poškodeniu, ale ovplyvňuje jeho psychický a emocionálny stav. Tento typ ujmy sa najčastejšie vyskytuje pri zraneniach, úmrtí alebo iných závažných situáciách, ktoré narúšajú osobné väzby medzi jednotlivcami. Nemajetková ujma sa vníma ako forma kompenzácie, ktorá má slúžiť na vyrovnanie citového utrpenia, ktoré nie je možné presne ohodnotiť v peniazoch. Keďže neexistuje objektívne meranie emocionálnej a psychickej bolesti, výška náhrady nemajetkovej ujmy závisí od konkrétnych okolností každého prípadu, pričom sa zohľadňuje intenzita utrpenia a jej vplyv na život poškodeného.

Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy je rozhodujúcim faktorom objektívne posúdenie závažnosti zásahu do práv fyzickej osoby. Tento prístup vychádza z princípu, že závažnosť ujmy nemožno určovať výlučne na základe subjektívnych pocitov poškodeného, ale je potrebné hodnotiť, či by rovnakú ujmu v obdobných prípadoch ako závažnú vnímala aj každá iná fyzická osoba. Kľúčovú úlohu zohráva aj princíp proporcionality, ktorý slúži na vyváženie ochrany práv poškodeného s primeranosťou výšky priznanej náhrady.² Tento princíp sa uplatňuje v súlade s kritériami stanovenými zákonom č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Na základe lekárskeho posudku je stanovená náhrada za bolesť, pričom konkrétne sumy sú určené v sadzbách bodového ohodnotenia uvedených v prílohe zákona. Tento systém umožňuje poškodenému získať kompenzáciu za vytrpené bolesti, ale aj za obmedzené schopnosti v bežnom živote, ktoré môžu nastať v dôsledku vážneho zranenia.

Podľa nálezu Ústavného súdu SR (288/2018 z 5.12.2017) musia všeobecné súdy pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy zohľadniť svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, aby rozhodovali rovnakým spôsobom v podobných prípadoch.³

² Dulak, A.: Ako ďaleko sme si ešte blízki (na príklade rozhodovania o nemajetkovej ujme na zdraví), jún 2022. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/361066476>

[Ako ďaleko sme si ešte blízki na príklade rozhodovania o nemajetkovej ujme na zdraví](#)

³ Štefanko J., Čentík T.: Sťaženie spoločenského uplatnenia c/a nemajetková ujma, február 2017. Dostupné na: <https://www.ulpianus.sk/blog/stazenie-spolocenskeho-uplatnenia-ca-nemajetkova-ujma>

Poistenie zodpovednosti za škodu

Na Slovensku nie je poistenie zodpovednosti za škodu pre školy povinné, ale školy majú možnosť uzatvoriť takéto poistenie dobrovoľne. Tento krok môže byť súčasťou stratégie na minimalizáciu finančných rizík, ktoré by mohli vzniknúť v prípade škody, za ktorú by škola mohla niesť zodpovednosť.

Poistenie zodpovednosti školy môže pokryť finančné nároky v prípade škôd spôsobených na zdraví alebo majetku, avšak nedokáže ochrániť pred trestnoprávnymi následkami, ktoré môžu vzniknúť v prípade porušenia povinností zamestnancov školy. Trestné činy, hoci v niektorých prípadoch nezahŕňajú vysoké sankcie, môžu mať závažné dôsledky pre zamestnancov školy, najmä z pohľadu ich profesijnej kariéry. Ustanovenie § 15 [zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#) vyžaduje, aby boli pedagogickí zamestnanci boli bezúhonní.

2. Ďalšie štáty

2.1 Belgicko

Zodpovednosť

V belgickom právnom systéme existuje objektívna zodpovednosť ako osobitná forma zodpovednosti, kde medzi protiprávnym konaním a škodou nie je potrebná žiadna príčinná súvislosť. Čl. 6.12 a 6.13. [Občianskeho zákonníka](#) obsahujú ustanovenia o zodpovednosti rodičov za škody spôsobené ich maloletými deťmi, zodpovednosť osôb zodpovedných za sledovanie iných (napr. školských zariadení) za svoje zverené osoby, ako aj zodpovednosť učiteľov za činy svojich žiakov a učňov. Táto zodpovednosť predpokladá, že osoby v určitých profesijných alebo rodičovských pozíciách nesú zodpovednosť za činnosti tých, ktorých vedú alebo sa o nich starajú, a to aj v prípade, že priama príčinná súvislosť medzi ich konaním a škodou nie je prítomná.⁴

Vzdelávacia inštitúcia zodpovedá za škodu, ktorú spôsobili tretím osobám jej študenti v dôsledku ich chyby alebo inej udalosti zakladajúcej zodpovednosť v čase, keď sú pod jej dohľadom. Nezodpovedá, ak preukáže, že škoda nebola spôsobená chybou pri výkone dohľadu z jej strany.

Nemajetková ujma a odškodnenie

V belgickom právnom systéme slúži tzv. „orientačná tabuľka“ ako nástroj na usmernenie pri určovaní výšky odškodnenia za pochybenie. Táto tabuľka poskytuje hodnoty, ktoré môžu byť použité pri stanovovaní náhrady škody. Je však dôležité zdôrazniť, že ide len o orientačný nástroj a nie záväzný predpis. Súdny majú právomoc určovať výšku náhrady škody podľa svojho uváženia a nie sú povinné riadiť sa touto tabuľkou. V praxi sa teda výška odškodnenia často líši a v mnohých prípadoch je oveľa vyššia než sumy uvedené v orientačnej tabuľke. Napríklad pri strate dieťaťa sa sumy odškodnenia pre rodičov pohybujú medzi 20 000 až 30 000 eur, zatiaľ čo pre bratov a sestry žijúce v domácnosti sú stanovené sumy medzi 9 000 až 14 000 eur. Pre tých, ktorí žili mimo domácnosti, sa odškodnenie pohybuje medzi 6 000 až 9 000 eur, a pre starých rodičov, ktorí pravidelne videli svoje vnúčatá, medzi 11 000 až 14 000 eur, pričom ak tomu tak nebolo, je suma nižšia od 7 000 do 10 000 eur.

Poistenie

V Belgicku existujú rôzne možnosti poistenia zamestnancov a študentov na školách. Prvou možnosťou je poistenie zodpovednosti za škodu, ktoré sa uplatní v prípade, že za nehodu môže byť zodpovedný zamestnanec školy alebo študent. Toto poistenie pokrýva fyzické poškodenie aj materiálne škody. Druhou možnosťou je úrazové poistenie, ktoré sa vzťahuje aj na situácie, keď nie je možné určiť zodpovednosť za úraz. Toto poistenie však kryje iba náklady na fyzické poškodenie a náhrada škody je obmedzená.

Zodpovednosť za náklady na poistenie je rozdelená podľa konkrétnej situácie. Ak je zodpovedný učiteľ alebo dozor, náklady hradí poistenie školy. Ak je za škodu zodpovedné dieťa, hradí náklady

⁴ Objektívna zodpovednosť. Dostupné na: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Risicoaansprakelijkheid>

poistenie rodičov. Ak nie je možné určiť zodpovednosť za úraz, náklady hradí úrazové poistenie školy alebo rodičov, ak nejaké existuje, pričom toto poistenie sa týka len fyzického poškodenia.⁵

2.2 Bulharsko

Čl. 219 [zákona o predškolskej a školskej výchove](#) stanovuje, že pedagogickí pracovníci majú okrem iného chrániť život a zdravie detí a žiakov počas výchovno-vzdelávacieho procesu a iných aktivít organizovaných zariadením. Medzi povinnosti riaditeľa školy patrí aj zaistenie bezpečných podmienok na vzdelávanie, pričom jednotlivé školy môžu na tento účel vytvárať vnútorné predpisy.

Zodpovednosť

V bulharskom [zákone o záväzkoch a zmluvách](#) existuje ustanovenie, ktoré upravuje zodpovednosť za konanie osôb, ktoré sú pod dozorom alebo opaterou, ako sú deti a osoby nespôsobilé na právne úkony. Podľa čl. 47 a čl. 48 tohto zákona, osoby, ktoré majú povinnosť dohľadu nad deťmi alebo nespôsobilými, nesú zodpovednosť za škody, ktoré tieto osoby spôsobia. To zahŕňa rodičov, poručníkov, opatrovníkov, a tiež osoby ako učiteľia, tréneri či opatrovatelky, ktorí majú dozor nad deťmi alebo inými nespôsobilými osobami.

Ak osoba, ktorá má povinnosť vykonávať dozor, nevenuje dostatočnú pozornosť alebo nezabezpečí vhodné opatrenia na prevenciu škôd, nesie zodpovednosť za vzniknutú ujmu. Existuje možnosť, že osoba vykonávajúca dozor môže preukázať svoju nevinu, ak dokáže, že nemohla zabrániť vzniku škody.

Nemajetková ujma

Nemajetkové ujmy predstavujú tie škody, ktoré postihujú osobný nehmotný majetok jednotlivca, ako je česť, dôstojnosť a dobré meno v spoločnosti. Patria sem bolesť a utrpenie, ktoré osoba prežíva, ako aj akékoľvek iné negatívne emocionálne stavy spôsobené postihnutím. Nemajetkové ujmy sa ťažko posudzujú a preukazujú vzhľadom na ich subjektívnu povahu a skutočnosť, že sa priamo nedotýkajú majetku poškodeného.

Podľa čl. 52 zákona o záväzkoch a zmluvách sa určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonáva podľa vlastného uváženia súdu. Súd určí náhradu na základe všeobecne uznávaných kritérií spravodlivosti, pričom posúdi celkovú situáciu prípadu. Nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy v prípade smrti blízkej osoby sa v právnom systéme zakladá na predpoklade, že najbližší príbuzní zosnulého, vzhľadom na povahu existujúceho životného vzťahu, sú najviac postihnutí jeho stratou.

Zákonodarca uplatňuje zásadu spravodlivosti, podľa ktorej by mali byť odškodnené aj osoby, ktoré nie sú priamo v rodinných alebo príbuzenských vzťahoch so zosnulým, ak medzi nimi existoval mimoriadne blízky vzťah a utrpenie zo straty zosnulého má dlhotrvajúci charakter.

⁵ Nehoda – školský úraz. Dostupné na: <https://www.freie.be/meine-situation/krankheitsbedingte-situation/unfall/>

2.3 Česká republika

Podľa § 29 ods. 3 [zákona č. 561/2004 Sb. o predškolskom, základnom, strednom, vyššom odbornom a inom vzdelávaní \(školský zákon\)](#) je povinnosťou škôl a školských zariadení viesť evidenciu úrazov detí, žiakov a študentov, ktoré sa stali pri vzdelávaní alebo pri činnostiach s ním priamo súvisiacich. [Vyhláška č. 64/2005 Sb. o evidencii úrazov detí, žiakov a študentov](#) určuje, že záznam o úraze sa vyhotovuje, ak úraz vedie k neprítomnosti žiaka aspoň na dva vyučovacie dni alebo ak ide o smrteľný úraz.

[Metodický pokyn Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia detí, žiakov a študentov v školách a školských zariadeniach č. j.: 37 014/2005-25](#) prináša konkrétne vymedzenie úrazu, ktorý sa stane žiakovi pri vzdelávacích alebo s nimi súvisiacich aktivitách, ako sú exkurzie, výlety, športové kurzy a pod. Pokyn však nezahŕňa úrazy, ktoré sa stanú počas cesty do školy alebo na mieste určenom na zhromaždenie mimo školy (čl. 21). Metodický pokyn je záväzný len pre školy a školské zariadenia zriadené Ministerstvom školstva ČR, pričom ostatné školy ho môžu použiť podporne pri tvorbe školských poriadkov.

Podľa § 6 ods. 1 [vyhlášky č. 263/2007 Z. z., ktorou sa ustanovuje pracovný poriadok pre zamestnancov škôl a školských zariadení zriadených Ministerstvom školstva, mládeže a športu, krajom, obcou alebo dobrovoľným zväzom obcí](#) je zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov v školách a školských zariadeniach kľúčovou povinnosťou, ktorú riaditelia škôl musia dodržiavať počas vzdelávacích a iných súvisiacich činností. Riaditeľ školy nesie zodpovednosť za vykonávanie dohľadu nad žiakmi, pričom je povinný prihliadať na rôzne faktory, ako je vek žiakov, ich rozumová vyspelosť a špecifické potreby.

V prípade žiakov základných škôl, stredných škôl, študentov vyšších odborných a vysokých škôl, ako aj zamestnancov, sa bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia odškodňuje podľa **Zákonníka práce** a na základe [nariadenia vlády č. 276/2015 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženií spoločenského uplatnenia spôsobené pracovným úrazom alebo chorobou z povolania](#).

Pri odškodňovaní školských úrazov žiakov základných, stredných a vysokých škôl platia rovnaké zásady ako pri náhrade škody a nemajetkovej ujmy zamestnancov v pracovnom pomere podľa Zákonníka práce. Riziko za činnosť spojenú s výchovno-vzdelávacím procesom nesie škola v plnom rozsahu, pričom ide o objektívnu zodpovednosť.

Zodpovednosť za ujmu spôsobenú žiakom základných škôl je upravená v § 391 ods. 2 ZP. Podľa neho za škodu, ktorá vznikne žiakom základných a základných umeleckých škôl pri vyučovaní alebo v priamej súvislosti s ním, zodpovedá právnická osoba vykonávajúca činnosť danej školy. Pri výchove mimo vyučovania v školskom zariadení alebo v priamej súvislosti s ňou nesie zodpovednosť právnická osoba vykonávajúca činnosť daného školského zariadenia.

Iba za škodu vzniknutú žiakom pri praktickom vyučovaní môže zodpovedať iný subjekt ako škola, pričom v tomto prípade zodpovedá právnická alebo fyzická osoba, ktorá zabezpečuje praktické vyučovanie. Vo všetkých ostatných situáciách, vrátane študentov gymnázií, žiakov základných a stredných škôl, základných umeleckých škôl, konzervatórií a jazykových škôl, ak k úrazu došlo

pri teoretickom alebo praktickom vyučovaní, nesie zodpovednosť škola, pokiaľ má právnu subjektivitu. Ak škola alebo školské zariadenie právnu subjektivitu nemá, zodpovedá za škodu žiakom a študentom zriaďovateľ školy.

V prípade materských škôl platí, že úraz dieťaťa sa neodškodňuje podľa Zákonníka práce č. 262/2006 Sb. (ďalej ZP), pretože materská škola nie je považovaná za školu v zmysle § 391 až § 393. Hoci sa úraz v materskej škole vyhodnocuje podľa § 29 školského zákona rovnakým spôsobom ako úraz žiaka na základnej alebo strednej škole, odškodnenie tohto úrazu sa riadi predpismi Občianskeho zákonníka č. 89/2012 Sb. (ďalej OZ).

V praxi v prípade odškodnenia úrazu dieťaťa v materskej škole môžu prísť do úvahy len:

- škoda pri poškodení veci (§ 2969 OZ);
- náhrada vytrpanej bolesti a ďalšie nemajetkové ujmy (§ 2958 OZ);
- náklady spojené so starostlivosťou o zdravie (§ 2960 OZ).

OZ vychádza zo subjektívnej zodpovednosti, čo znamená, že v prípade úrazu dieťaťa je potrebné preukázať zavinenie materskej školy. Zavinenie sa zvyčajne pripisuje zanedbaniu povinného dohľadu nad deťmi, čo je základným predpokladom na zodpovednosť materskej školy za úraz.

Zodpovednosť podľa Občianskeho zákonníka

Nový OZ prijatý v roku 2013 nanovo upravil zodpovednosť za škodu spôsobenú osobou, ktorá nemôže posúdiť následky svojho konania, v § 2920 a nasl. Cieľom tejto úpravy je zabezpečiť maximálne možné odškodnenie poškodeného a zároveň zabrániť neprímeranému postihu osoby, ktorá nekonala zavinenie. Zároveň má právna úprava preventívne pôsobiť na osoby vykonávajúce dohľad, aby riadne plnili svoje povinnosti a prijali opatrenia na predchádzanie vzniku škody.

Za škodu spôsobenú maloletým mladším ako trinásť rokov je zodpovedná osoba, ktorá nad ním zanedbala náležitý dohľad (§ 2920 ods. 3 OZ). Ustanovenie § 2921 OZ ďalej rozširuje zodpovednosť na osobu vykonávajúcu dohľad, ktorá je povinná nahradiť škodu spoločne a nerozdielne s maloletým starším ako 13 rokov alebo tým, kto je postihnutý duševnou chorobou. Ak títo nie sú povinní na náhradu škody, nahradí škodu osoba, ktorá zanedbala dohľad. Osoby zodpovedné za vykonávanie dohľadu sú najmä rodičia, osvojitelia, pestúni alebo opatrovníci. Okrem fyzických osôb môže byť dohľad zabezpečený aj inštitúciami, ako sú základné školy alebo školské družiny. Právna úprava pritom nepredpokladá nepretržitý dozor, ale vyžaduje, aby bol dohľad vykonávaný tak, aby minimalizoval riziko vzniku úrazu.

Náhrada nemajetkovej ujmy

Prijatím nového OZ došlo v ČR k zásadnej zmene v spôsobe odškodňovania nemajetkovej ujmy. Poškodený má popri bolestnom a náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia aj právo na náhradu ďalšej nemajetkovej ujmy a v prípade smrti alebo pri osobitne závažnom ublížení na zdraví je škodca povinný nahradiť manželovi, rodičovi, dieťaťu alebo inej osobe blízkej aj duševné útrapy (§ 2958 OZ). Ak nemožno výšku náhrady určiť, určí sa podľa zásad slušnosti.⁶

⁶ Dulak, A.: Ako ďaleko sme si ešte blízki ... C. d.

Pravidlá pre odškodňovanie bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 2958 OZ stanovuje [Metodika Najvyššieho súdu](#). Táto metodika nemá záväzný charakter, ale slúži ako pomôcka na naplnenie zásady slušnosti.

Presadenie princípu proporcionality medzi rozsahom vzniknutej škody a poskytnutej náhrady sa stalo významným krokom v teórii aj súdnej praxi v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy. Výška priznania odškodnenia za sťaženie spoločenskej mobility musí byť určená na základe objektívnych kritérií ako je závažnosť poškodenia zdravia, možnosť vyliečenia alebo odstránenia spôsobenej škody.

Poistenie zodpovednosti za škodu

Podľa zákona č. 218/2000 Zb. o rozpočtových pravidlách a o zmene niektorých súvisiacich zákonov, môžu školy a školské zariadenia, ktorých zriaďovateľom je štát, poistiť majetok Českej republiky, s ktorým hospodária, avšak iné poistenie môžu uzavrieť len v prípade, ak to ustanovuje osobitný zákon. Vzhľadom na to, že výslovná možnosť uzatvoriť poistenie pre prípad zodpovednosti za škodu vzniknutú na veciach, živote a zdraví detí, žiakov a študentov je upravená zatiaľ iba v § 40 zákona č. 109/2002 Sb. o výkone ústavnej výchovy alebo ochrannej výchovy v školských zariadeniach a o preventívne výchovnej starostlivosti v školských zariadeniach a o zmene ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, môžu byť poistované iba štátne školské zariadenia na výkon ústavnej výchovy alebo ochrannej výchovy a strediská výchovnej starostlivosti, nie napr. štátom zriaďované základné či stredné školy.⁷ Školy a školské zariadenia ostatných zriaďovateľov nie sú nijako v možnosti uzatvárať poistenie limitované, tzn. poistiť sa môžu, ale nemusia.

Pri posudzovaní možnosti použiť úhradu poistky zodpovednosti za škodu spôsobenú deťom, žiakom a študentom pri činnosti školy alebo školského zariadenia prostriedkami zo štátneho rozpočtu je potrebné rozlíšiť školy a školské zariadenia podľa ich zriaďovateľov:

- V prípade škôl a školských zariadení zriaďovaných obcami, zväzkami obcí a krajmi nie je možné použiť finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu podľa § 160 ods. 1 písm. c) a d) školského zákona na úhradu poistenia. Poistenie hradí zriaďovateľ v rámci svojich prevádzkových výdavkov.
- V prípade školských zariadení zriaďovaných štátom podľa zákona č. 109/2002 Zb. o výkone ústavnej výchovy alebo ochrannej výchovy v školských zariadeniach, je možné použiť prostriedky zo štátneho rozpočtu ako nevyhnutné neinvestičné výdavky spojené s prevádzkou školy na poistenie zodpovednosti za škodu súvisiace s činnosťou školy, v súlade s § 160 ods. 1 písm. a) školského zákona.
- V prípade cirkevných škôl a školských zariadení je možné využiť prostriedky zo štátneho rozpočtu ako nevyhnutné neinvestičné výdavky spojené s prevádzkou školy na poistenie zodpovednosti za škodu súvisiacu s činnosťou školy podľa § 160 ods. 1 písm. b) školského zákona.

⁷ Dandová, E.: Školní úrazy a jejich odškodňování. Dostupné na: <https://zsbozp.vubp.cz/skolni-urazy-a-jejich-odskodnovani>

- Podobne pri súkromných školách je možné využiť dotácie zo štátneho rozpočtu na poistenie ako neinvestičný výdaj súvisiaci s bežnou prevádzkou školy a školského zariadenia, a to podľa § 1 ods. 2 [zákona č. 306/1999 Zb. o poskytovaní dotácií súkromným školám, predškolským a školským zariadeniam v znení neskorších predpisov](#).⁷

2.4 Fínsko

Vo Fínsku školy nesú zodpovednosť za bezpečnosť žiakov počas školských aktivít na základe princípu dohľadu a starostlivosti. Táto povinnosť je upravená v [zákone o základnom vzdelávaní](#) a v [zákone o strednom vzdelávaní](#). Ustanovenie § 29 zákona o základnom vzdelávaní ustanovuje, že tí, ktorí sa zúčastňujú výučby, majú právo na bezpečné študijné prostredie. Zákon o strednom vzdelávaní zabezpečuje študentom právo na bezpečné študijné prostredie (§ 21).

Poskytovateľ vzdelávania je povinný prijať poriadok platný v škole alebo inom mieste vzdelávania, ktorý podporuje nerušený priebeh štúdia a bezpečnosť a pohodlie školskej komunity.

Zákon o základnom vzdelávaní vo Fínsku ukladá školám povinnosť zaistiť bezpečné študijné prostredie, pričom dozorná zodpovednosť nie je bližšie špecifikovaná. Podľa tohto zákona je ošetrovanie úrazu, ku ktorému dôjde v škole, na mieste vzdelávania, na ceste do školy alebo v ubytovaní, pre žiaka bezplatné. Zodpovednosť učiteľa za náklady na ošetrovanie úrazu sa obmedzuje na nevyhnutné ošetrovanie.⁸

Bezpečnosť na školách

Fínske vzdelávacie inštitúcie sa vo všeobecnosti považujú za bezpečné pracovné prostredie, avšak v posledných rokoch sa objavilo viacero bezpečnostných problémov.⁹ Stratégia vnútornej bezpečnosti stanovená vládou zdôrazňuje význam bezpečnosti škôl a vzdelávacích inštitúcií, pričom kladie dôraz na manažment vzdelávacích inštitúcií a ich odbornosť v oblasti bezpečnosti. Manažéri a vedúci pracovníci týchto inštitúcií sú zodpovední za zdravie, bezpečnosť a pohodu zamestnancov a študentov.

Náhrada škody

Kapitola 5, § 1 [zákona o náhrade škody](#), hovorí, že náhrada škody zahŕňa náhradu osobnej, majetkovej ujmy a utrpenia. Ak je škoda spôsobená trestným činom alebo výkonom verejnej moci, alebo ak sú na to veľmi závažné dôvody v iných prípadoch, náhrada zahŕňa aj náhradu takej finančnej ujmy, ktorá nesúvisí s osobnou alebo majetkovou ujmov.

Rodičia, deti a manžel usmrtenej osoby, ako aj iné osoby usmrtenej osobe osobitne blízke, majú právo na náhradu za utrpenie spôsobené smrťou, ak bola smrť spôsobená úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti a uloženie náhrady sa považuje za primerané s prihliadnutím na blízkosť vzťahu medzi usmrtenou osobou a osobou žiadajúcou o náhradu, povahu skutku, ako aj ďalšie podmienky (§ 4a).

⁸ Bezplatné ošetrovanie pri nehodách. Dostupné na: <https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/tapaturman-maksuton-hoito>

⁹ Riadenie bezpečnosti. Dostupné na: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallisuuden-johtaminen>

Vo fínskej judikatúre nie sú náhrady za nemateriálnu osobnú ujmu, ako je bolesť, utrpenie či trvalá ujma, zvyčajne vysoké. Maximálna náhrada za trvalé poškodenie dosahuje 106 000 eur.

Poistenie

Vo Fínsku neexistuje zákon, ktorý by školám priamo nariaďoval povinné poistenie proti úrazom žiakov. Ochrana žiakov je však zabezpečená prostredníctvom systému sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. Podľa príručky *Vaše práva sociálneho zabezpečenia vo Fínsku* sú všetci obyvatelia krytí systémom, ktorý zahŕňa zdravotnú starostlivosť a dávky v prípade úrazu. Miestne orgány zodpovedajú za poskytovanie zdravotníckych služieb a všetci obyvatelia majú na ne nárok. Zákonné úrazové poistenie sa vzťahuje len na zamestnancov v prípade pracovných úrazov a chorôb z povolania, pričom pre žiakov neexistuje špecifické povinné poistenie proti úrazom v školách. Školy však môžu dobrovoľne uzatvárať poistenie pre žiakov alebo ho môžu upravovať regionálne či miestne predpisy.¹⁰

2.5 Francúzsko

V 19. storočí sa začali formulovať základné nároky pozostalých príbuzných na náhradu škody v súvislosti s poškodením spôsobeným konaním iných osôb, a to na základe ustanovenia čl. 1382 **Občianskeho zákona** (OZ), ktorý zaväzoval osobu spôsobujúcu ujmu k náhrade škody. Tento právny základ, aj keď nešpecifikuje výslovne nároky príbuzných, sa stal východiskovým bodom pre vznik právneho rámca na náhradu škody v prípade úmrtia alebo zranenia.

V súvislosti so zodpovednosťou vzdelávacieho personálu je v praxi dôležité dodržiavanie povinností, ktoré sa vzťahujú na dohľad nad žiakmi. Učitelia a ďalší pedagogickí pracovníci sú povinní zabezpečiť dostatočný dohľad počas vyučovacích hodín, pričom zvlášť v 1. ročníku základnej školy je táto povinnosť veľmi striktné vymedzená.

Zodpovednosť školy alebo vzdelávacej inštitúcie môže vzniknúť aj v prípade bezpečnostných chýb, ktoré sú spojené s chybami v zariadeniach alebo nedostatočnými bezpečnostnými opatreniami. Ak sa nehodu podarí preukázať ako následok zlyhania dozoru alebo nedostatočného personálu, zodpovednosť nesie riaditeľ školy alebo zariadenia, ktoré dozor nezabezpečilo.

Čl. L911-4 **školského zákona** stanovuje, že ak žiak alebo študent spôsobí škodu, zodpovednosť namiesto učiteľa alebo iného člena verejného vzdelávacieho systému preberá štát. Obete alebo ich zástupcovia preto nemôžu podať žalobu na jednotlivých pedagógov pred civilným súdom. To platí vždy, keď sú počas školskej dochádzky alebo mimo nej, na účely vyučovania alebo telesnej výchovy, žiaci a študenti zverení členom verejného vzdelávacieho systému. Regresnú žalobu môže štát podať buď proti členovi verejného vzdelávacieho systému, alebo proti tretím stranám v súlade so všeobecným právom. V konaní vo veci samej nemôžu byť členovia verejného vzdelávacieho systému, proti ktorým by štát mohol prípadne podať regresnú žalobu, vypočutí ako svedkovia.

¹⁰ Právo na sociálne zabezpečenie vo Fínsku. Dostupné na: https://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Finland_fi.pdf

Tento systém nahradenia zodpovednosti prináša učiteľom významné výhody. Predovšetkým im poskytuje ochranu pred osobnou zodpovednosťou za škody spôsobené počas výkonu ich pracovnej činnosti. Učitelia, ktorí by inak čelili súdnemu konaniu, sa nemusia zúčastňovať na súdnych procesoch. Učitelia nenesú finančnú zodpovednosť za spôsobené škody, ako sú náklady na zdravotnú starostlivosť alebo morálne a estetické ujmy. Aj keď sa prípad týka vážnej škody na zdraví alebo duševnej ujmy študentov, učitelia nemusia nahrádzať škodu, pretože podľa tohto systému je to štát, kto prevezme finančnú zodpovednosť a odškodní obeť. Avšak tento systém nahradenia zodpovednosti platí len v rámci občianskoprávnej zodpovednosti, nie v prípade trestnej zodpovednosti.

Trestná zodpovednosť učiteľov môže byť v niektorých prípadoch zmiernená, ak sa ukáže, že nehodu spôsobila nedbanlivosť, a nie úmyselné konanie. V praxi sudcovia často zohľadňujú okolnosti nehody, ako napr. nedbanlivosť učiteľa, ktorý neúmyselne spôsobil škodu. Príkladom môže byť rozhodnutie o uznaní trestnej zodpovednosti učiteľa, ktorý nechal otvorené okno v triede, z ktorého vypadol 10-ročný žiak. Hoci nešlo o úmyselný čin, nedbanlivosť učiteľa prispela k vzniku nehody.¹¹

Čl. 1241 OZ ustanovuje základnú zásadu občianskoprávnej zodpovednosti, podľa ktorej je každý povinný niesť následky za škodu, ktorú spôsobil nielen vlastným konaním, ale aj z nedbanlivosti. Čl. 1242 OZ rozširuje rozsah zodpovednosti aj na prípady, keď osoba zodpovedá za škodu spôsobenú konaním osôb, za ktoré je právne zodpovedná (napr. rodičia za maloleté deti, učitelia za žiakov). Učitelia zodpovedajú za škodu spôsobenú ich žiakmi a učňami počas ich dohľadu. Pokiaľ ide o učiteľov, chyby, nerozvážnosť alebo nedbanlivosť, na ktoré sa odvolávajú ako na tie, ktoré spôsobili škodovú udalosť, musí v súlade so všeobecným právom preukázať žalobca v konaní.

Systém a postup odškodnenia závisí od okolností konkrétnej nehody, pričom sa zvyčajne uplatňujú dva hlavné režimy kompenzácie. Prvým je režim zodpovednosti podľa zvykového práva, ktorý zahŕňa zodpovednosť tretej strany, ako je zodpovednosť za správanie iného študenta alebo nedostatočnú údržbu zariadení. Druhým je režim zmluvného odškodnenia, ktorý sa realizuje prostredníctvom životného úrazového poistenia alebo individuálnej záruky na školský úraz, často v rámci školských poistení.

Dohľad

Riaditeľ školy nesie zodpovednosť za zabezpečenie poriadku a bezpečnosti v škole. V rámci tejto zodpovednosti riaditeľ dohliada na celkový chod školy, vrátane vytvárania špecifických bezpečnostných plánov, ktoré sú nevyhnutné na ochranu študentov a zamestnancov školy, najmä v prípade rizík, ako je vniknutie do školy.

Učitelia majú vykonávať dohľad nad študentmi počas vyučovacích hodín, prestávok a všetkých školských aktivít, ktoré sa organizujú v rámci školského dňa. Čím mladší sú študenti, tým

¹¹ Úraz žiaka v školskom zariadení: povinnosti, júl 2024. Dostupné na: <https://www.autonome-solidarite.fr/articles/en-cas-daccident-dun-eleve-dans-la-cour-ou-a-lecole-dans-letablissement-qui-est-responsable/>

intenzívnejší musí byť dohľad, pričom v prípade mladších ročníkov sa vyžaduje priamy a nepretržitý dohľad. Učitelia musia byť prítomní pri všetkých činnostiach a nesmú nechať žiakov bez dozoru, to platí napr. pre 6. ročník, kde je požiadavka na nepretržitý dohľad z dôvodu nezrelosti a vyššieho rizika nehôd. Tento rozdiel v intenzite dohľadu reflektuje potrebu predchádzať potenciálnym nehodám a poskytovať primeranú starostlivosť v závislosti od veku a zrelosti študentov.

Nemajetková ujma

Každý čin, ktorým sa spôsobí inému škoda, zaväzuje toho, kto škodu spôsobil, aby ju napravil (§ 1240). V prípade, že páchatel činu, ktorý spôsobil škodu, má poistenie zodpovednosti za škodu, poškodená osoba sa môže obrátiť na poisťovateľa so žiadosťou o náhradu škody. Ak poisťovateľ uzná, že podmienky na náhradu škody sú splnené, začína proces posudzovania výšky škody. Tento proces zahŕňa znalecké posúdenie škody, ktoré môže byť v prípade nesúhlasu so závermi poisťovateľa napadnuté druhým znaleckým posudkom. Ak nie je možné dosiahnuť dohodu s poisťovateľom ohľadom práva alebo výšky odškodnenia, poškodený sa môže obrátiť na súd.

V prípade, že hodnota spôsobenej škody nepresahuje 5 000 EUR, je zákonom stanovené, že poškodená osoba musí pred podaním žaloby vyskúšať mediáciu alebo zmierovacie konanie. Tento krok je predpísaný článkom 750-1 [Občianskeho súdneho poriadku](#).

Na regulovanie odškodnení bol vyvinutý rámec známy ako [rámec MORNET](#), ktorý bol navrhnutý Benoîtom Mornetom, poradcom odvolacieho súdu. Tento rámec slúži na usmernenie súdov pri určovaní výšky kompenzácie za morálnu a emocionálnu ujmu a pomáha vytvárať konzistentné rozhodnutia. Aj keď tieto sumy nie sú záväzné, poskytujú právnu oporu pri stanovovaní rozsahu odškodnenia. Pri posudzovaní emocionálnej ujmy sa okrem iného vykonáva lekárska expertíza, počas ktorej sa hodnotí utrpenie obete na stupnici od 0 do 7.¹²

Poistenie

Školské poistenie vo Francúzsku je prevažne dobrovoľné, ale v niektorých prípadoch sa stáva povinným, v závislosti od charakteru školských aktivít. Pri povinných školských aktivitách, ako napr. športové aktivity, poistenie nie je zákonne povinné, aj keď ministerstvo školstva dôrazne odporúča jeho uzatvorenie. Na druhej strane, pri voliteľných aktivitách, ako sú školské výlety, prechádzky, návštevy múzeí, je poistenie povinné. Rovnako je poistenie povinné, ak dieťa konzumuje jedlo v školských jedálňach. Organizátori mimoškolských aktivít môžu tiež požiadať o poistenie detí, aby zabezpečili primeranú ochranu v prípade nehôd alebo úrazov.

Školské poistenie sa skladá z dvoch hlavných záruk. Prvou je krytie občianskoprávnej zodpovednosti, ktoré pokrýva škody spôsobené dieťaťom iným osobám alebo majetku. Druhou je individuálne úrazové krytie, ktoré sa vzťahuje na ublíženie na zdraví dieťaťa, nezávisle od toho, či niekto spôsobil nehodu.¹³

¹² Aká je náhrada morálnej ujmy. Dostupné na: <https://www.victimtes-solidaires.org/fr/actualites/id-8-quelle-indemnisation-pour-le-prejudice-moral>

¹³ Čo potrebujete vedieť o školskom poistení, Ministerstvo hospodárstva, financií, priemyselnej a digitálnej suverenity, august 2024. Dostupné na: <https://www.economie.gouv.fr/particuliers/assurance-scolaire>

[Zákon o poistení zodpovednosti](#) upravuje poistenie a zodpovednosť právnických osôb, vrátane škôl. Poistenie škôl je zamerané na pokrytie náhrad škôd spôsobených úrazmi alebo inými nehodami počas vyučovania alebo školských aktivít. Týmto spôsobom zabezpečuje ochranu ako pre deti, tak aj pre školy, pred finančnými následkami nepredvídaných udalostí.

2.6 Grécko

Zodpovednosť

Čl. 923 Občianskeho zákonníka (OZ) upravuje zodpovednosť toho, kto dohliada na iného. Podľa tohto ustanovenia, kto má dohľad nad maloletým alebo plnoletým, zodpovedá za škodu, ktorú tieto osoby neoprávnené spôsobia tretej osobe, pokiaľ nepreukáže, že vykonal primeraný dohľad alebo že sa škode nedalo zabrániť. Vzhľadom na komplexnosť školskej problematiky zákon stanovuje špecifické podmienky vzniku zodpovednosti osoby, ktorá vykonáva dohľad nad maloletým. Ide o povinnosť dohľadu, zavinené zanedbanie dohľadu a treťou podmienkou je, že škoda musí byť spôsobená treťou osobou.

V súvislosti so školskými a poznávacími zájazdmi v rámci stredoškolského vzdelania je ich organizácia upravená príslušnými právnymi predpismi a ministerskými rozhodnutiami ([Kódex stredoškolského vzdelávania](#)).¹⁴

Prípad: Grécko čelilo žalobe rodičov 7-ročného žiaka, ktorý sa počas prestávky zranil na školskom dvore o vyčnievajúcu železnú tyč. Rodičia namietali nedostatočný dohľad učiteľov. Súd v Aténach rozhodol, že škola nesie zodpovednosť za bezpečnosť žiakov a uznal občianskoprávnu zodpovednosť štátu. Rodičom priznal odškodnenie 5000 eur za morálnu ujmu, pričom konštatoval nedbanlivosť verejných orgánov.¹⁵

Nemajetková ujma

V súčasnosti existujú dve ustanovenia, ktoré upravujú peňažnú náhradu morálnej ujmy a to čl. 59 a čl. 932 [OZ](#). V § 59 OZ sa zavádza pravidlo zadosťučinenia za morálnu ujmu tomu, do koho osobnosti bolo nezákonne zasiahnuté, pričom § 932 OZ sa aplikuje v prípade občianskoprávneho deliktu. Súd môže priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je podľa jeho uváženia primeraná. V prípade úmrtia osoby sa toto finančné odškodnenie môže priznať rodine obete.

Pod morálnou ujmu rozumieme škodu spôsobenú na nehmotných hodnotách jednotlivca, ktoré úzko súvisia s jeho osobnosťou, ako napr. urážka cti, slobody, fyzického a duševného zdravia.¹⁶

¹⁴ Pleiotas, CH.: "Zodpovednosť učiteľov počas školských výletov", apríl 2015. Dostupné na: https://www.notospress.gr/apopseis/story/21671/peri-efthynis-kathigiton-kata-tis-sxolikes-ekdromes#goog_rewarded

¹⁵ Štátne odškodnenie rodičom žiaka za úraz v škole. Dostupné na: <https://www.naftemporiki.gr/society/929912/apozimiosi-apo-to-dimosio-se-goneis-mathiti-gia-travmatismo-tou-sto-scholeio/>

¹⁶ Grécke právo. Dostupné na: <https://greeklaw.github.io/gr/%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1.html>

Súd pri určovaní výšky náhrady škody musí dodržiavať zásadu proporcionality, aby neprekročil hranice uváženia, čo by znamenalo porušenie práva. V praxi sa za duševné útrapy priznáva náhrada zriedka presahujúca 80 000 – 100 000 EUR pri smrteľnom zranení, aj v prípade úmrtia mladistvých či rodičov maloletých detí. Ostatným príbuzným sa priznávajú len symbolické sumy, čím sa minimalizuje finančný dopad na povinnú stranu.¹⁷

2.7 Holandsko

Zodpovednosť

Objektívna (kvalitatívna) zodpovednosť je forma právnej zodpovednosti, ktorá nie je založená na zavinení. To znamená, že osoba alebo subjekt môže byť zodpovedný za škodu bez ohľadu na to, či konal úmyselne alebo z neobľahosti. Holandský Občiansky zákonník (ďalej len OZ) upravuje prípady, v ktorých sa uplatňuje tento druh zodpovednosti. Napr. rodičia a opatrovníci nesú zodpovednosť za nezákonné správanie detí mladších ako 14 rokov. Pri deťoch vo veku 14 – 16 rokov platí zodpovednosť, ak rodičia alebo opatrovníci nezabránili činu, hoci mali možnosť tak urobiť (čl. 169 OZ).

V Holandsku sú školy zodpovedné za bezpečnosť žiakov počas školských aktivít. Čl. 162 OZ stanovuje, že osoba je povinná nahradiť škodu spôsobenú druhej osobe jej protiprávnym konaním. V zmysle tohto ustanovenia, môže škola niesť zodpovednosť za vzniknutú škodu, ak dôjde k protiprávnemu konaniu, tzn. ak nezabezpečí primeranú ochranu žiakov alebo inak poruší právne predpisy.

Okrem toho škola nesie zodpovednosť aj za správanie pedagogických zamestnancov, pokiaľ konali nezákonne v rámci svojho pracovného postavenia. Táto zodpovednosť vyplýva z čl. 170 ods. 1 OZ a vzťahuje sa na situácie, keď učiteľ alebo iný zamestnanec spôsobí škodu pri výkone svojej práce v rozpore so zákonom.¹⁸

Bezpečnostná politika na školách

Škola zodpovedá za bezpečnosť žiakov a zamestnancov. Každá škola musí mať vypracovanú svoju bezpečnostnú politiku v školskom bezpečnostnom pláne. Tá uvádza, ako škola rieši nebezpečné situácie, správy, šikanovanie a incidenty. V bezpečnostnej politike škola stanovuje aj konkrétne ciele na zlepšenie bezpečnosti v škole a uvádza, kto je za ňu zodpovedný. Katalóg bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre stredoškolské vzdelávanie a Katalóg bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre základné vzdelávanie presne popisujú, čo musí bezpečnostná politika spĺňať.¹⁹

¹⁷ Margaritis, E.: Čo je morálna škoda, február 2021. Dostupné na: <https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/eyaggelos-margaritis/ti-einai-i-ithiki-vlavi>

¹⁸ Škoda a zodpovednosť v škole, ako to funguje? Dostupné na: <https://www.onderwijsconsument.nl/aansprakelijkheid-school/>

¹⁹ Školská politika bezpečnosti. Dostupné na: <https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/pesten-veiligheid-en-gezondheid/fysieke-veiligheid/schoolbeleid-over-veiligheid/>

Nemajetková ujma

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy je zakotvené v čl. 95 OZ a zahŕňa škodu, ktorú je osoba povinná nahradiť na základe zákonnej povinnosti.

Nemajetková ujma zahŕňa bolesť, duševné utrpenie, smútok alebo stratu radosti zo života. Cieľom odškodnenia je zmierniť toto utrpenie a poskytnúť poškodenému určitú formu satisfakcie a uznania. Výška odškodnenia musí byť určená spravodlivo, pričom sa berú do úvahy všetky okolnosti konkrétneho prípadu. Najvyšší súd vymedzil faktory, ktoré sú pri určovaní výšky náhrady rozhodujúce, ako napr. povaha, závažnosť a trvanie utrpenia. Dôležitým kritériom je aj porovnanie s podobnými prípadmi v judikatúre.

Od 1. januára 2019 nadobudol účinnosť nový zákon o náhrade citovej ujmy, ktorý po prvýkrát upravuje náhradu nemajetkovej ujmy pre príbuzných obeť v prípade jej smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví. Tento zákon zavádza konkrétne sumy odškodnenia, ktoré môžu žiadať príbuzní obeť, ako manželia, rodičia a deti, ale aj iní, ktorí mali blízky vzťah k obeť. Výška odškodnenia závisí od závažnosti ujmy a pohybuje sa v rozmedzí medzi 12 500 a 20 000 eur na jednu poistnú udalosť na zainteresovanú osobu. Vyššie sumy sú stanovené pre prípad smrti obeť, kde sa odškodnenie zvyšuje, aby sa pokryla väčšia emocionálna a psychická ujma spôsobená stratou blízkej osoby. Naopak, nižšie sumy sú určené pre prípady ťažkých a trvalých zranení. V prípade, že škoda vznikne v dôsledku trestného činu, odškodnenie sa zvyšuje. Zákon totiž počíta s tým, že potreba odškodnenia je v týchto prípadoch väčšia, keďže ide o násilný zásah do života obeť.²⁰

Poistenie

Väčšina školských zariadení v Holandsku uzatvára školské poistenie, ktoré kryje škody vzniknuté počas školskej alebo vedľajšej aktivity školy. Školskou činnosťou sa rozumejú nielen vyučovanie, ale aj starostlivosť pred a po vyučovaní, vychádzky, stáže či výučba v prírode.

Školské poistenie zvyčajne obsahuje dve hlavné záruky, poistenie občianskej zodpovednosti a krytie fyzických úrazov pre študentov. Poistenie občianskej zodpovednosti sa uplatňuje v prípade, ak dieťa utrpí materiálnu škodu alebo zranenie počas školských aktivít a škola za škodu nesie zodpovednosť, napr. v dôsledku nedostatočného dozoru učiteľa alebo chybného školského zariadenia. Krytie však často presahuje rámec zodpovednosti školy a vzťahuje sa aj na občianskoprávnu zodpovednosť samotných žiakov či ich rodičov, pokrývajúc škody, ktoré si žiaci spôsobia navzájom.

Krytie telesných úrazov zabezpečuje úhradu liečebných nákladov po školskom úraze, aj keď zaň nikto nenesie zodpovednosť. Poisťovateľ tiež vypláca dohodnutú náhradu v prípade trvalej invalidity alebo smrti. Poistenie sa často vzťahuje aj na úrazy, ktoré sa stanú na ceste do školy a zo školy.

Obsah školského poistenia nie je zákonom presne stanovený, školy ho uzatvárajú individuálne so svojím poisťovateľom. Povinne však musia mať uzavreté poistenie vlastných zamestnancov,

²⁰ Nový zákon: príbuzní a pozostalí majú odteraz právo na odškodnenie za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://www.eur.nl/nieuws/nieuwe-wet-naasten-en-nabestaanden-hebben-nu-ook-recht-op-smartengeld>

vrátane ochrany proti priemyselným haváriám, a taktiež poistenie objektívnej zodpovednosti v prípade požiaru alebo výbuchu.²¹

Úrazové poistenie sa vzťahuje na ujmu na zdraví spôsobenú úrazom počas vyučovania a školských podujatí, pričom kryje aj úrazy, ktoré sa stanú na ceste do školy a späť. Poistenie zodpovednosti poskytuje ochranu škole, zamestnancom, členom rady a dobrovoľníkom proti škodám vyplývajúcim z protiprávneho konania.

Škola alebo školská rada však nenesie automatickú zodpovednosť za všetky incidenty, ktoré sa stanú počas vyučovania alebo mimoškolských aktivít. Náhradu škody je povinná uhradiť iba v prípade zavinenej chyby. Ak škoda vznikne bez protiprávneho konania, škola za ňu nezodpovedá.

Škola taktiež nezodpovedá za škody spôsobené nezákonným správaním žiakov. Za svoje činy sú primárne zodpovední samotní študenti, a ak sú mladší ako 14 rokov, ich rodičia. Ak žiak spôsobí škodu protiprávnym konaním počas vyučovania alebo školských aktivít, nesie za ňu zodpovednosť on sám alebo jeho rodičia. Preto je pre rodičov dôležité uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu.²²

2.8 Lotyšsko

Zodpovednosť

Podľa § 55 bodu 8 [zákona o vzdelávaní](#) má študent právo na podmienky, ktoré sú bezpečné pre jeho život a zdravie, vrátane bezpečnosti na podujatiach organizovaných školou. Vedúci vzdelávacej inštitúcie zodpovedá za jej činnosť, výsledky a bezpečnosť detí v škole. [Vyhláška č. 1338](#) stanovuje postupy na zaistenie bezpečnosti študentov vo vzdelávacích inštitúciách a na nimi organizovaných podujatiach. Vedúci vzdelávacej inštitúcie je okrem iného zodpovedný za plánovanie a realizáciu bezpečnostných opatrení pre žiakov a zároveň zabezpečuje vzdelávacie podujatia pre študentov, ktoré zahŕňajú aj tematiku násilia a úrazov. V roku 2006 bola do občianskeho práva zavedená legálna definícia nemajetkovej ujmy, podľa ktorej každé porušenie práva, teda každé nelegálne konanie alebo nečinnosť, ktoré spôsobí škodu (vrátane nemajetkovej), dáva obeti právo na zadosťučinenie (§ 1635 [Občianskeho zákona](#)). Nemajetkovou ujmovou sa rozumie fyzické alebo duševné utrpenie spôsobené zásahom do nemajetkových práv obete. Výška náhrady za morálnu ujmu je určená súdom, ktorý zohľadňuje závažnosť a následky ujmy.

Nemajetková ujma

[Zákon o náhradách škody](#) upravuje pravidlá, ako sa posudzujú a uhrádzajú nároky na náhradu škody v prípade nehôd a ujmy, ktorá vznikla v školách. Účelom zákona je zabezpečiť právo fyzickej osoby na primeranú náhradu straty alebo nemajetkovej ujmy, ktorá jej bola spôsobená nezákonným správnym aktom alebo nezákonným postupom orgánu štátnej správy.

²¹ Čo kryje školské poistenie? Dostupné na: <https://www.pv.be/-/een-ongeval-op-school-wat-dekt-de-verzekering->

²² Poistenie a zodpovednosť. Dostupné na: <https://www.hetperron.nl/voor-leerlingen/verzekering-en-aansprakelijkheid>

Čl. 14 zákona upravuje pravidlá týkajúce sa určenia náhrady nemajetkovej ujmy takto:

Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje podľa závažnosti porušených práv a záujmov chránených zákonom a závažnosti konkrétneho porušenia s prihliadnutím na právne a skutkové dôvody a motívy konania orgánu, na konania obete, ako aj ďalšie podstatné okolnosti v konkrétnom prípade. Nemajetková ujma sa uhrádza uvedením do stavu, ktorý bol pred poškodením, alebo ak to nie je možné alebo úplne nemožné alebo neprimerané, ospravedlnením alebo zaplatením primeranej náhrady.

Ak súd po vyhodnotení okolností konkrétneho prípadu zistí, že porušenie práv súkromnej osoby nie je závažné, písomné alebo verejné ospravedlnenie môže byť prostriedkom náhrady nemajetkovej ujmy. Náhrada nemajetkovej ujmy sa určuje do výšky 7 000 eur. V prípade ťažkej nemajetkovej ujmy môže byť náhrada škody stanovená až do výšky 10 000 eur, no v prípade škody na živote alebo obzvlášť ťažkej ujmy na zdraví môže byť maximálna výška náhrady až 30 000 eur.

Poistenie

Podľa občianskeho zákona je osoba, ktorá svojím konaním alebo nečinnosťou spôsobí škodu tretej strane, povinná škodu nahradiť. Poistenie občianskej zodpovednosti slúži na krytie škôd spôsobených neúmyselným konaním, ktoré vedie k ujme na zdraví, majetku alebo životnom prostredí. Poistné zmluvné vzťahy v tejto oblasti sú upravené [zákonom o poistných zmluvách](#), pričom kapitola VIII, priamo odkazuje na poistenie občianskej zodpovednosti, čím špecifikuje podmienky a rozsah krytia.²³

2.9 Maďarsko

Zodpovednosť

Zodpovednosť škôl je v Maďarsku veľmi prísna, čo vyplýva z výchovnej a ochrannej úlohy školy v živote detí a študentov. Rodičia nemajú počas školského času žiadny priamy vplyv na správanie svojich detí, a preto zodpovednosť za bezpečnosť a správanie detí závisí od ich pedagógov. Tí sú zodpovední za deti nielen počas vyučovania, ale aj počas prestávok, školských výletov či iných aktivít, ktoré organizuje škola. Táto zodpovednosť nie je obmedzená len na školy, ale rovnako sa vzťahuje aj na materské školy a internáty, ktoré majú deti a študentov pod svojím dohľadom.

Objektívna forma zodpovednosti, ktorá sa uplatňuje v prípade škôl, materských škôl a vysokých škôl, znamená, že tieto inštitúcie sú zodpovedné za akúkoľvek škodu spôsobenú dieťaťu alebo študentovi v súvislosti s ich vzdelávacím štatútom alebo umiestnením v škole bez ohľadu na zavinenie. Školy a materské školy nemusia vždy nahradiť škodu, ak ju spôsobilo samotné správanie dieťaťa alebo študenta. Ak dieťa svojím konaním prispelo k vzniku škody, môže sa to brať do úvahy pri určovaní výšky náhrady.

Ustanovenie § 6:544 [Občianskeho zákonníka](#) stanovuje, že osoba, ktorej rozlišovacia schopnosť je tak obmedzená, že nie je schopná posúdiť následky svojho konania vo vzťahu ku škode,

²³ Helmane, I.: Čo zabezpečuje poistenie zodpovednosti za škodu, marec 2020. Dostupné na: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/313689-ko-paredz-civiltiesiskas-atbildibas-apdrosinasana-2020>

nezodpovedá za škodu, ktorú spôsobila. Namiesto osoby bez rozumovej spôsobilosti zodpovedá ten, kto je podľa právnych predpisov považovaný za jej opatrovníka. Opatrovníkom je aj osoba, ktorá v čase vzniku škody vykonávala nad takouto osobou dohľad. Opatrovník je oslobodený od zodpovednosti, ak preukáže, že pri výchove a dohľade nepochybil.

Ak škodu spôsobil maloletý, ktorý ju zavinil a ktorý má opatrovníka, čo je povinný nad ním vykonávať dohľad, a poškodený preukáže, že opatrovník zavinene porušil svoje povinnosti, opatrovník zodpovedá za spôsobenú škodu spoločne a nerozdielne s poškodeným (§ 6:547 OZ).

V § 59 [zákona o národnom verejnom vzdelávaní](#) sa uvádza, že škola je zodpovedná bez ohľadu na zavinenie za škodu spôsobenú študentovi. Škola sa môže zbaviť zodpovednosti len vtedy, ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou príčinou mimo jej pôsobnosti. Táto výnimka je však veľmi obmedzená, pretože škola môže byť zbavená zodpovednosti len v prípade tzv. vyššej moci, ako sú prírodné katastrofy alebo iné nepredvídateľné udalosti. Týmto spôsobom je školám, materským školám a internátom pridelená veľmi vysoká úroveň zodpovednosti za bezpečnosť a zdravie detí a študentov počas celého ich pobytu v týchto inštitúciách.

Pri školských výletoch, najmä v prípade študijných pobytov alebo zahraničných výletov, nesú školy zodpovednosť za škody podľa všeobecných pravidiel o zodpovednosti za škody. Tento prístup zahŕňa povinnosť školy dokázať, že nezanedbala svoju povinnosť pri ochrane a dohľade nad študentmi. Škola môže byť zbavená zodpovednosti v prípade, že preukáže, že jej správanie nebolo ani úmyselné, ani nedbanlivostné.

Nemajetková ujma

Ak škola nie je priamo zodpovedná za vznik úrazu, ale je žalovaná na civilnom súde o odškodnenie nemajetkovej ujmy, súd rozhoduje na základe konkrétnych okolností prípadu. V prvom rade sa posudzuje závažnosť ujmy, ktorú utrpel žalobca, ako aj príčinná súvislosť medzi škodou a konaním školy. Súd hodnotí, či škola splnila svoje povinnosti v rámci dohľadu, bezpečnosti a ochrany študentov počas vyučovania alebo iných školských aktivít. V prípade, že škola nezavinila úraz, môže byť napriek tomu zodpovedná za odškodnenie škody, ak sa preukáže, že jej zodpovednosť vyplýva z objektívnej formy zodpovednosti.

Nový Občiansky zákonník z roku 2013 priniesol zjednodušenie v dokazovaní výšky nemajetkovej ujmy, keďže už nie je potrebné dokazovať, že porušenie osobných práv spôsobilo konkrétnu ujmu. Stačí preukázať samotný fakt porušenia.

Poistenie

Vo všeobecnosti platí, že podľa § 129 ods. 1 [zákona o poisťovacích činnostiach](#), povinnosť uzavrieť poistenie môže byť stanovená zákonom. Takáto povinnosť je ďalej obmedzená na zmluvy o neživotnom poistení.²⁴

²⁴ Takáts, P.: Povinné poistenie zodpovednosti za škodu v Maďarsku. Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110486179-009/html>

V prípade viacdňových školských výletov a školských výletov do zahraničia musí škola alebo organizátor uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu podľa osobitných právnych predpisov, pričom oprávnenou osobou je žiak (§ 59/A zákona o národnom verejnom vzdelávaní).

2.10 Nemecko

Zodpovednosť

Nemecký Občiansky zákonník (ďalej len OZ) v § 832 upravuje zodpovednosť osoby podliehajúcej dohľadu v prípade, ak osoba vyžadujúca dohľad z dôvodu neplnoletosti alebo fyzického či duševného stavu, neoprávnené spôsobí škodu tretej osobe. Zodpovednosť za škodu vzniká bez ohľadu na to, či povinnosť dohľadu vyplýva zo zákona (napr. povinnosť rodičov voči deťom) alebo zo zmluvy (napr. jasňami alebo osobami v opatrovateľskej starostlivosti). Ak dohliadaná osoba spôsobí škodu, zodpovednosť za ňu spravidla nesie osoba, ktorá mala povinnosť vykonávať dohľad. Táto osoba sa však môže zbaviť zodpovednosti, ak preukáže, že si splnila svoju povinnosť dohľadu alebo že škoda by vznikla aj napriek riadnemu dohľadu.²⁵

Každá spolková krajina má vlastný školský zákon. Prehľad týchto zákonov poskytuje [dokumentačná a výchovno-vzdelávacia informačná služba zriadená Konferenciou ministerstva kultúry](#).

Z hľadiska bezpečnosti žiakov sú v Nemecku stanovené odporúčania, ktoré sa týkajú bezpečnosti v triedach, a tieto sú stanovené v [Smerniciach pre bezpečnosť v triedach](#).²⁶

V prípade školského úrazu alebo nehody pri dochádzke do školy je vedenie školy alebo ním poverený zástupca povinný úraz nahlásiť. Ak si nehoda vyžaduje lekárske ošetrovanie alebo ak ide o smrteľný úraz, hromadnú nehodu či vážne zdravotné následky, musí byť nahlásená inštitúcii úrazového poistenia bezodkladne, pričom v štandardných prípadoch je lehota na oznámenie tri dni od momentu, keď sa o úraze dozvedeli.

V školskom prostredí sú školský úrad, učitelia, žiaci a ďalšie osoby pracujúce v škole, vo všeobecnosti oslobodení od občianskoprávnej zodpovednosti (§ 104 f), § 106 ods. 1 Sociálneho zákonníka). Toto „obmedzenie“ zodpovednosti vylučuje nároky žiakov voči sebe navzájom, napr. pri bitkách v škole, a rovnako voči zamestnancom školy, vrátane učiteľov a administratívnych pracovníkov. Nárok v prípade porušenia úradnej povinnosti podľa § 839 ods. 1 OZ a nárok na náhradu za bolesť a utrpenie (§ 253 ods. 2 OZ) voči učiteľovi, ktorý porušil povinnosť dohľadu, je vylúčený. Občianskoprávna zodpovednosť môže vzniknúť len v prípade úmyselného porušenia, ak učiteľ vedome a úmyselne zanedbá dohľad nad žiakom.²⁷

²⁵ Porušenie povinnosti starostlivosti. Dostupné na:

[https://de.wikipedia.org/wiki/Aufsichtspflichtverletzung_\(BGB\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Aufsichtspflichtverletzung_(BGB))

²⁶ Školský zákon. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schulrecht>

²⁷ Smrť a smútok v škole. Dostupné na: https://km.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/m-km/intern/PDF/Publikationen/Schulartuebergreifend/2021_Tod_und_Trauer_in_der_Schule.pdf

Odškodnenie nemajetkovej ujmy

Nemateriálna ujma je definovaná v § 253 OZ, podľa ktorého za inú ako majetkovú škodu možno požadovať náhradu v peniazoch len v prípadoch ustanovených zákonom. Ak dôjde k ujme na tele alebo zdraví, možno požadovať primeranú peňažnú náhradu aj za nemajetkovú škodu.

Náhrada za bolesť a utrpenie predstavuje nárok na náhradu škody ako kompenzáciu nemajetkovej ujmy. Ide o škodu nemajetkovej povahy, ktorá podľa nemeckého práva plní aj satisfakčnú funkciu. Okrem fyzickej ujmy sa kompenzujú aj emocionálne utrpenie a iné pocity nepohodlia súvisiace s utrpenou fyzickou ujmu (náhrada nemajetkovej ujmy). Nárok na odškodnenie za bolesť a utrpenie je upravený v § 823 OZ, ako aj v ďalších zákonom vymedzených prípadoch, najmä v § 253 OZ.

Ak sa strany nedohodnú na výške odškodnenia mimosúdne, určuje ju súd na základe vlastného uváženia podľa § 287 Občianskeho súdneho poriadku. Žalobca by mal v návrhu uviesť požadovanú sumu, pričom ak je súdom priznané odškodnenie o viac ako 20 % nižšie, môže to byť dôvodom na podanie sťažnosti v odvolacom konaní. Podľa § 253 ods. 2 OZ musí byť peňažná náhrada v súlade so zásadami spravodlivosti, aby sa zabezpečila primeraná kompenzácia.²⁸

Výška odškodnenia za bolesť a utrpenie sa určuje individuálne podľa konkrétnych okolností prípadu, pričom neexistuje pevne stanovená suma. Pri posudzovaní sa prihliada na závažnosť zranení, intenzitu a trvanie utrpenia, subjektívne vnímanie poškodenia poškodeným a mieru jeho prípadného zavinenia. Existujúce súdne rozhodnutia s podobnými skutkovými okolnosťami môžu slúžiť ako orientačné pri určovaní výšky odškodnenia. V Nemecku patria medzi najznámejšie referenčné zbierky na určenie výšky odškodnenia za bolesť a utrpenie tieto tabuľky: Hacks/Wellner/Häcker a Slizyk, Beck'sche Schmerzensgeldtabelle.

Do roku 2017 nemecké právo neumožňovalo náhradu za bolesť a utrpenie v prípade straty blízkych príbuzných. Zmena nastala prijatím § 844 ods. 3 OZ, ktorým sa zaviedol samostatný nárok na odškodnenie príbuzných zosnulej osoby.

Poistenie

Zákonné úrazové poistenie v Nemecku, ktoré je súčasťou nemeckého sociálneho poistenia, poskytuje komplexnú ochranu osobám navštevujúcim školy, a to bez ohľadu na to, či ide o verejnú alebo súkromnú inštitúciu. Vzťahuje na všetky typy všeobecného vzdelávania, vrátane základných škôl, stredných škôl, gymnázií, odborných učilíšť a stredných odborných škôl. Toto poistenie kryje úrazy nielen v školských priestoroch, ale aj počas cesty do školy a zo školy.

Študenti majú v rámci tohto systému nárok na rovnaké výhody ako zamestnanci, vrátane špecifického lekárskeho ošetrovania, rehabilitácie, odbornej pomoci a v niektorých prípadoch aj doživotného dôchodku. Náklady na poistné krytie znáša verejný sektor, pričom jeho poskytovanie závisí od organizačnej zodpovednosti školy.

Zamestnávateľia a školy nie sú individuálne zodpovední za škodu spôsobenú úrazom, keďže povinnosť odškodnenia prechádza na subjekty úrazového poistenia, ako stanovuje § 136 ods. 3

²⁸ Náhrada za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schmerzensgeld>

č. 3 siedmej knihy Sociálneho zákonníka. Poškodení študenti a zamestnanci tak nemusia preukazovať zavinenie zo strany školy či zamestnávateľa, čo výrazne zjednodušuje proces odškodnenia. Tento systém eliminuje zdĺhavé právne spory a zamestnávateľom zároveň poskytuje predvídateľnosť v oblasti riadenia rizík, keďže ich finančné príspevky do systému im zaručujú oslobodenie od individuálnej zodpovednosti.²⁹

2.11 Poľsko

Základnou povinnosťou škôl je zaistiť bezpečnosť žiakov počas pobytu v škole, ako je to vyjadrené aj v rozsudku Najvyššieho súdu z februára 1974 (II CR 825/73), podľa ktorého sú učitelia a školská správa zodpovední za ochranu žiakov a za plnenie povinností dohľadu. K tejto povinnosti patrí poskytovanie starostlivosti a zabezpečenie dozoru nad žiakmi, ktorí sú zverení riaditeľovi školy. Tento prístup je podporený aj ďalším rozsudkom Najvyššieho súdu z januára 1974 (II CR 643/73), ktorý potvrdzuje, že učitelia a školská správa sú povinní zabezpečiť náležité vykonávanie dozoru nad žiakmi, aby sa predišlo akémukoľvek ohrozeniu ich bezpečnosti. V rámci zaistenia bezpečnosti žiakov existujú prísne predpisy, ktoré vyžadujú, aby žiaci neboli ponechaní bez dozoru poverenej osoby počas vyučovania. K povinnostiam učiteľa patrí neustály dozor počas vyučovania, pravidelná kontrola miest, kde sa vyučovanie vykonáva a oznamovanie poškodených zariadení alebo miestností riaditeľovi školy.³⁰

Zodpovednosť

V čl. 427 [Občianskeho zákonníka](#) je stanovená prezumpcia viny pri výkone dohľadu nad dieťaťom, čo znamená, že dôkazné bremeno je na zariadení, ktoré má stanovenú povinnosť dohľadu. Zariadenie, či už ide o školu alebo škôlku, nezodpovedá za škodu spôsobenú dieťaťom len v prípade, ak dokáže preukázať, že si svoju povinnosť dohľadu splnilo. Ďalej, ak by škoda vznikla aj pri dôslednom výkone dohľadu, zariadenie za ňu nezodpovedá. Tieto ustanovenia sa vzťahujú aj na osoby vykonávajúce stály dohľad nad osobami, ktoré z dôvodu ich veku alebo duševného stavu nenesú právnu zodpovednosť.

V súlade so školským zákonom nesú riadiace orgány školy občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ktorá vznikne v rámci jej činnosti. Tieto orgány majú povinnosť zabezpečiť vhodné podmienky pre riadny chod školy, čo zahŕňa aj povinnosť garantovať bezpečnosť žiakov. Ak dôjde k škode spôsobenej činnosťou učiteľov, vychovávateľov, alebo iných zamestnancov školy, riadiaci orgán je zodpovedný za vzniknutú škodu.

Ak sa v priestoroch školy alebo počas školského výletu stane úraz, za žiaka zodpovedá škola.

Potvrdzujú to rozsudok Najvyššieho súdu CR 643/73 OSP 1974/10/202: „Povinnosť školy zabezpečiť starostlivosť, dohľad a zaistiť bezpečnosť sa vzťahuje len na žiakov zverených pracovníkom školy alebo na školu ako celok. Táto povinnosť nastáva vtedy, keď žiaci danej školy zostávajú počas vyučovania, prestávok medzi vyučovaním a iných činností nariadených školou k dispozícii učiteľom alebo školskej správe“, a rozsudok Najvyššieho súdu I CR 260/71 OSNC

²⁹ Úmyselne spôsobený školský úraz. Dostupné na:

<https://www.rechtslupe.de/wirtschaftsrecht/versicherungsrecht/40041-340041>

³⁰ Občianskoprávna zodpovednosť učiteľov – všeobecné zásady. Dostupné na:

<https://www.prawo.pl/oswiata/odpowiedzialnosc-cywilna-nauczycieli-zasady-ogolne.115008.html>

1972/4/71: „Počas vyučovania je celý areál školy pod jej starostlivosťou a dozorom. Preto škola nesie zodpovednosť za riadny dozor aj nad mládežou, ktorá nemá nariadené doučovanie, ale môže sa zdržiavať na školskom ihrisku“.³¹

V prípade zistenia zavinenia učiteľa, či už úmyselného alebo neúmyselného, sa na zodpovednosť učiteľa použijú príslušné ustanovenia občianskeho práva. Zodpovednosť riadiaceho orgánu vzdelávacej inštitúcie však nevyklučuje zodpovednosť samotného učiteľa. To znamená, že ak učiteľ spôsobí úraz alebo škodu, môže byť zodpovedný za tento delikt podľa občianskeho práva. Avšak, ak učiteľ konal s náležitou starostlivosťou a nebolo mu možné vyčítať zanedbanie povinností, škodu si môže niesť poškodený žiak sám.

Škola je zodpovedná za konanie žiakov počas vyučovania v súlade s rozvrhom hodín a za škody spôsobené žiakmi. Táto zodpovednosť zahŕňa aj bezpečnosť detí a trvá až do ukončenia vyučovania alebo momentu, keď si rodičia dieťa vyzdvihnú. Zodpovednosť sa vzťahuje aj na situácie, keď sa dieťa nachádza mimo školy, napr. počas školských výletov alebo iných aktivít organizovaných školou, kde škola zabezpečuje dohľad a bezpečnosť.

Školský úraz

V prípade úrazu študenta alebo zamestnanca je nevyhnutné dodržiavať stanovené úrazové predpisy, ktoré sú často súčasťou interných dokumentov školy, ako je úrazový poriadok žiakov. Tento dokument by mal obsahovať konkrétne povinnosti osôb prítomných na mieste incidentu, ako aj jasný postup upovedomenia riaditeľa školy o úraze. Definícia úrazu zahŕňa náhlu udalosť spôsobenú vonkajšou príčinou, ktorá vedie k zraneniu alebo smrti, pričom sa vzťahuje na situácie spojené s vykonávaním výchovných, vzdelávacích alebo opatrovateľských činností.

Smrteľný pracovný úraz alebo úraz opatrovanej osoby je definovaný ako úraz, ktorý vedie k následkom smrti do šiestich mesiacov od jeho vzniku. Za ťažký úraz zamestnanca alebo študenta sa považuje úraz, ktorý má za následok závažné poškodenie zdravia, ako je strata zraku, sluchu, reči, reprodukčnej schopnosti, alebo iné telesné poškodenie či poruchu zdravia, ktorá ovplyvňuje základné funkcie organizmu. Taktiež sem patrí nevyliciteľná choroba, choroba ohrozujúca život, trvalá duševná choroba, úplná alebo čiastočná nespôsobilosť na výkon povolania alebo trvalá deformácia tela.³²

Nemajetková ujma

Nemajetková ujma podľa občianskeho práva, predstavuje negatívny vplyv na fyzický a duševný stav poškodeného, ktorý nezasahuje do jeho majetku. Ide o porušenie záujmov osoby, ktoré sa týka jeho blahobytu, a to buď v podobe fyzického utrpenia (napr. bolesť) alebo duševného utrpenia (napr. strach, obavy o život, znížená radosť zo života). V poľskom práve sa uznáva možnosť

³¹ Brezinska, A.: Občianskoprávna zodpovednosť učiteľov za úrazy v škole, január 2009. Dostupné na: <https://www.prawo.pl/oswiata/odpowiedzialnosc-cywilna-nauczycieli-za-wypadki-w-szkole,115009.html>

³² Ako postupovať pri školských úrazoch. Dostupné na: <https://oswiataiprawo.pl/porady/procedury-dotyczace-wypadkw-w-szkole/>

náhrady nemajetkovej ujmy buď peňažným odškodnením, alebo poskytnutím primeranej peňažnej sumy na účel stanovený poškodeným (§ 445 a 448 OZ).³³

Podľa čl. 445 OZ sa náhrada poskytuje v prípadoch ublíženia na zdraví, porúch zdravia, pozbavenia osobnej slobody a ďalších. Čl. 448 OZ upravuje náhradu za porušenie osobnostných práv. Vzhľadom na kompenzačný charakter odškodnenia je nevyhnutné, aby priznaná peňažná suma bola primeraná vzniknutej nemajetkovej ujme.³⁴

Súd môže priznať najbližším rodinným príslušníkom zosnulého primerané odškodnenie, ak jeho smrť viedla k výraznému zhoršeniu ich životnej situácie (§ 446 ods. 3 OZ).

Hoci v Poľsku neplatí kazuistický systém, čo znamená, že rozsudky jedného súdu nezaručujú rovnaký výsledok v iných prípadoch. Napriek tomu slúžia ako dôležité referenčné ukazovatele, ktoré ukazujú, aké sumy sa v konkrétnych situáciách považujú za primerané. Tieto rozsudky zvyšujú pravdepodobnosť, že poškodený môže získať kompenzáciu v primeranej výške, ktorá je v súlade s predchádzajúcimi rozhodnutiami.

Poistenie

V Poľsku nie je uložená povinnosť škôl uzatvárať poistenie zodpovednosti za škody spôsobené úrazmi študentov. Napriek tomu môžu školy dobrovoľne uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu, ktoré pokrýva nároky v prípade úrazov, škôd na majetku alebo iných incidentoch. Táto prax je zabezpečená najmä v prípade verejných a súkromných škôl, ktoré chcú predísť finančným požiadavkám v prípade právnych sporov.

2.12 Portugalsko

Zodpovednosť

V Portugalsku je všeobecný pojem občianskoprávnej zodpovednosti stanovený v čl. 483 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ), ktorý ustanovuje, že každý, kto úmyselne alebo z nedbanlivosti poruší práva iných alebo akékoľvek zákonné ustanovenie určené na ochranu záujmov iných, je povinný nahradiť poškodenému škodu, ktorá mu tým vznikla.

Čl. 491 OZ upravuje zodpovednosť ľudí povinných dohliadať na ostatných. Osoby, ktoré sú zo zákona alebo zmluvy povinné dohliadať na iných z dôvodu ich nespôsobilosti, sú zodpovedné za škody, ktoré spôsobia tretím osobám, pokiaľ nepreukážu, že si splnili svoju povinnosť dohľadu alebo že by škoda vznikla, aj keby ju splnili.

Nemajetková škoda

Čl. 495 a 496 OZ upravujú rôzne aspekty odškodnenia v prípade úrazu, ktorý vedie k smrti alebo ublíženiu na zdraví. Tieto normy sa zaoberajú nielen náhradou nákladov vzniknutých v dôsledku

³³ Nemajetková ujma. Dostupné na: https://pl.wikipedia.org/wiki/Szkoda_niemaj%C4%85tkowa

³⁴ Peňažné odškodnenie. Dostupné na: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Zado%C5%9B%C4%87uczynienie>

úrazu, ale aj nárokom na odškodnenie pre tretie osoby, ktoré sa podieľajú na záchrane alebo liečbe poškodeného a zohľadňujú aj nemajetkovú ujmu spôsobenú smrťou.

Čl. 495 OZ definuje zodpovednosť za náklady spojené so záchranou života a liečbou, ktoré sú povinní nahradiť tí, ktorí spôsobili úraz. Tento článok rozširuje okruh osôb oprávnených na odškodnenie, a to na tých, ktorí poskytli pomoc poškodenému, ako aj na nemocnice, lekárov a ďalších, ktorí sa podieľali na liečbe. Tento prístup rozširuje ochranu práv poškodených, pričom berie do úvahy nielen priamu škodu na zdraví, ale aj širší okruh nákladov a výdavkov spojených s úrazom a záchrannými či liečebnými opatreniami.

Čl. 496 OZ sa zameriava na nemajetkovú ujmu, ktorá vzniká v prípade smrti obete. Zákon tu uznáva právo na odškodnenie pre najbližších príbuzných, ako sú manžel, deti, rodičia alebo iní predkovia, pričom zohľadňuje aj situácie, kedy obeť žila v stabilnom zväzku. V prípade smrti obete sa nezohľadňuje len ujma, ktorú utrpela samotná obeť, ale aj ujma, ktorú pocítili jej blízki. Tento prístup k odškodneniu naznačuje, že právna úprava vychádza z presvedčenia, že morálna ujma spôsobená smrťou obete má dopad aj na osoby, ktoré sú s ňou úzko späté, a teda majú právo na kompenzáciu.

Určovanie výšky odškodnenia je v rukách súdu, ktorý musí spravodlivo posúdiť hodnotu škody. Súd musí brať do úvahy nielen samotnú škodu na zdraví, ale aj všetky ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú rozsah a závažnosť ujmy pre pozostalých.

Prípady: Odvolací súd v Lisabone rozhodol, že škôlka je zodpovedná za zranenie dieťaťa, ktoré sa vážne porezalo o sklo dverí detského ihriska, nakoľko došlo k porušeniu zmluvného záväzku týkajúceho sa bezpečnosti detí v zariadení. Nariadil škôlke a jej poisťovni zaplatiť odškodné vo výške 115 000 eur, z toho 80 000 eur za majetkovú ujmu a 45 000 eur za morálnu ujmu.³⁵

Poistenie

Portugalské právne predpisy týkajúce sa školského poistenia (zákon č. 176/2012 a [vyhláška č.413/1999](#)) poskytujú komplexnú ochranu pre žiakov a študentov v prípade školských úrazov. Právo na školské poistenie zakotvené v zákone č. 176/2012, ktorým sa ustanovujú normatívy pre zápis a dochádzku na jednotlivé stupne vzdelávania žiakov vo veku od 6 do 18 rokov. Školské poistenie je navrhnuté ako ochranný systém na pokrytie škôd spôsobených úrazmi v rámci školských aktivít a súvisiacich činností. Toto poistenie je zamerané nielen na deti a študentov v rôznych vzdelávacích stupňoch, ale aj na deti zapojené do mimoškolských a voľnočasových aktivít organizovaných školami a vzdelávacími zariadeniami.

Poistenie pokrýva žiakov a študentov základných a stredných škôl, deti v predškolských zariadeniach, ako aj účastníkov školských športových aktivít. Poistenie sa vzťahuje aj na študentov, ktorí sa zúčastňujú zahraničných študijných pobytov a športových súťaží, pokiaľ tieto aktivity nie sú kryté cestovným poistením. Poistenie sa týka aj škôd spôsobených nehodami počas školských aktivít, ako aj nehôd na ceste spojených so školskými aktivitami.

³⁵ Zodpovednosť vzdelávacieho zariadenia in Právny denník. Dostupné na: <https://www.lexpoint.pt/conteudos/987/97232/noticias/responsabilidade-de-estabelecimento-de-ensino>

Poistenie poskytuje odškodnenie za dočasnú neschopnosť, trvalú invaliditu a morálnu ujmu. Odškodnenie za trvalú invaliditu je vypočítané podľa stupňa postihnutia, ktorý určuje lekárska komisia. Suma náhrady sa stanovuje na základe koeficientu invalidity, ktorý sa vyjadruje ako násobok národnej minimálnej mzdy. Koeficient invalidity je stanovený v Národnej tabuľke invalidity, ktorá je súčasťou zákona o pracovných úrazoch a chorobách.

2.13 Rakúsko

Zodpovednosť

Ústava v čl. 23 ustanovuje základný systém zodpovednosti za škody spôsobené orgánmi právnickej osoby, ktorý je podrobnejšie upravený v zákone o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Podľa § 1 ods. 1 tohto zákona, právnická osoba zodpovedá za škodu na osobe alebo majetku spôsobenú osobami konajúcimi v jej mene, ak bola škoda spôsobená protiprávne a zavinene podľa občianskoprávných ustanovení. Definícia orgánov v zmysle § 1 ods. 2 tohto zákona je široká a zahŕňa aj učiteľský zbor.

Učiteľ pôsobí pri presadzovaní školského zákona ako spolkový orgán bez ohľadu na zamestnávateľa, čo znamená, že spolková vláda ako právnická osoba nesie zodpovednosť za škody vzniknuté v súvislosti s implementáciou tohto zákona. Zodpovednosť právnickej osoby za škodu však vzniká len v prípade, ak bola škoda spôsobená protiprávne a zavinene.

Náhradu škody môžu poškodení žiadať výlučne od právnickej osoby, pričom priama žaloba proti učiteľovi alebo iným jednotlivcom, ktorí konali v rámci svojich úradných povinností, spravidla neuspje na základe § 9 ods. 5 zákona o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci. Ak však právnická osoba škodu uhradila, môže si v súlade s § 3 tohto zákona uplatniť regresný nárok voči konajúcemu orgánu v prípade, že tento konal z hrubej nedbanlivosti alebo úmyselne.

Dozor učiteľa

Škola je zodpovedná za dozor nad žiakmi, ktorí sú počas ich pobytu na škole odňatí spod starostlivosti ich zákonných zástupcov. Tento dozor má dva ciele, zaistiť bezpečnosť žiakov a predchádzať poškodeniu majetku a osôb. Povinnosť dozoru nad žiakmi je zakotvená v § 51 ods. 3 školského zákona, ktorý určuje, že učitelia majú dozerať na žiakov nielen počas vyučovania, ale aj 15 minút pred jeho začiatkom, počas prestávok, po skončení vyučovania a pri školských podujatiach, ktoré sa konajú v rámci školy aj mimo nej. Tento dozor sa vykonáva v závislosti od veku a rozumovej vyspelosti žiakov, pričom učitelia majú povinnosť zabezpečiť fyzickú bezpečnosť a zdravie žiakov a odvrátiť akékoľvek nebezpečenstvá, pokiaľ to je v ich možnostiach. Vyhláška o školských podujatiach zdôrazňuje, že pri plánovaní školských akcií musí byť bezpečnosť žiakov na prvom mieste.

V rakúskom školskom práve sa dozor nad žiakmi riadi presnými pravidlami, ktoré určujú, v akých prípadoch môže byť dozor uvoľnený a v akých situáciách sa naopak vyžaduje jeho vykonávanie. Podľa § 13 školského zákona je dozor nad žiakmi od 7. ročníka školy možný vynechať, ak ide o usporiadanie vyučovacích hodín, školských podujatí, podujatí súvisiacich so školou alebo

individuálnych odborných zameraní. Tento prístup sa zakladá na predpoklade, že žiaci, ktorí sú v pokročilejšom veku a vyspelejší, nepotrebujú takúto úroveň dozoru.

V prípade úrazu alebo vážneho ochorenia medzi žiakmi počas vyučovania alebo školského podujatia je školské vedenie povinné prijať nevyhnutné opatrenia. Tieto opatrenia zahŕňajú konzultáciu s lekárom, prevoz do nemocnice a okamžité informovanie riaditeľa školy a zákonných zástupcov zranených žiakov. Zároveň sa vyžaduje, aby školské úrazy boli hlásené Inštitútu všeobecného úrazového poistenia (AUVA), a to podľa § 363 ods. 4 zákona o všeobecnom sociálnom zabezpečení.

Podľa § 44a školského zákona môže dozor nad žiakmi vykonávať nielen učiteľ, ale aj iné vhodné osoby (vychovávateľa), ak je to nevyhnutné na zaistenie bezpečnosti žiakov a pre plnenie úloh školy. Podľa § 1 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, za škodu spôsobenú protiprávnym konaním osôb vykonávajúcich funkcie v mene verejnoprávných subjektov (ako štát, spolkové krajiny alebo obce) zodpovedá daný verejnoprávny subjekt, nie konkrétny orgán. V praxi to znamená, že zodpovednosť za škody spôsobené učiteľmi alebo inými dozornými osobami, ktoré pôsobia v rámci výkonu svojich úloh podľa § 44a školského zákona, nesie štát alebo iné verejnoprávne subjekty, nie samotní učители či osoby vykonávajúce dozor.

Ak dôjde k úrazu študenta v rámci školských aktivít, kde škola vykonáva dozor podľa príslušných predpisov, právnická osoba, ktorou je spolková vláda, je povinná nahradiť škodu spôsobenú telesným zranením, ak je úraz dôsledkom úmyselného konania osoby vykonávajúcej dohľad (§ 333 ods. 1, § 335 ods. 3 zákona o všeobecnom sociálnom zabezpečení). V takýchto prípadoch zákon poskytuje ochranu študentom tým, že náhradu za úrazové zranenie nahradí Všeobecná úrazová poisťovňa, ktorá je povinná poskytnúť finančnú kompenzáciu.

V súvislosti s porušením povinnosti dohľadu sa do popredia dostávajú aj ustanovenia Trestného zákona, najmä v prípadoch, keď dôjde k úrazom alebo iným vážnym incidentom. Pri študentských úrazoch môže byť prípadné zanedbanie dozoru považované za trestný čin, ako je ublíženie na zdraví z nedbanlivosti alebo dokonca zabitie podľa § 88, § 80 Trestného zákona.³⁶

Nemajetková ujma a odškodnenie

V rakúskom práve je odškodnenie za bolesť a utrpenie upravené v § 1325 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) a priznáva sa za fyzickú bolesť, ako aj za duševnú ujmu ovplyvňujúcu zdravotný stav poškodeného. Nárok na odškodnenie zahŕňa aj prípady trvalej straty radosti zo života a zníženia jeho kvality. Výška odškodnenia musí byť primeraná okolnostiam a v súdnej praxi sa pri hodnotení používa systém určených súm podľa intenzity bolesti.³⁷

Rakúska právna doktrína rozlišuje medzi bolestným za šok a bolestným za smútok, pričom judikatúra rozšírila nárok na bolestné aj na ujmu na psychickom zdraví. V rámci náhrady škody sa začali odškodňovať duševné poruchy chorobného charakteru, ako sú psychický šok, pocity strachu, panické ataky, traumatické neurózy, depresie, psychózy, nervové zrútenia či nespavosť.

³⁶ Dozorná povinnosť učiteľa. Dostupné na: <https://www.oepu.at/index.php/infos-a-z/412-aufsichtspflicht>

³⁷ Náhrada za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schmerzensgeld#%C3%96sterreich>

Pri posudzovaní nemajetkovej ujmy, ako je bolesť a utrpenie, je výzvou stanoviť peňažnú hodnotu nehmotného utrpenia. Tento proces závisí od rozhodovania sudcu, ktorý určuje výšku náhrady s cieľom kompenzovať telesné a duševné útrapy poškodeného.

Výška odškodnenia za bolesť a utrpenie príbuzných sa riadi viacerými zásadami, ktoré sú odvodené od charakteru škody. V prípade smútku, ktorý nie je spojený so závažným alebo trvalým poškodením zdravia, sa priznáva minimálna suma odškodnenia. Ak však vznikne trvalé poškodenie zdravia, odškodnenie je vyššie. Pri určovaní výšky odškodnenia za bolesť a utrpenie príbuzných sa najvyššie sumy priznávajú manželom, rodičom a deťom, pričom tieto sumy klesajú v prípade, že už neexistuje partnerský vzťah medzi rodičmi a deťmi alebo ak si deti už založili vlastnú rodinu. V prípade súrodencov je odškodnenie výrazne nižšie, najmä ak sú už dospelí. Významnou sa stala publikácia Karla-Heinza Danzla, ktorá obsahuje 3727 rozhodnutí (od roku 1980 do 2016) a umožňuje vyhľadávanie podľa zranení, výšky bolestného, druhu bolesti či dĺžky hospitalizácie. Tento prístup je v Rakúsku a Nemecku nevyhnutný, pretože zákony neobsahujú konkrétne normy na určenie bolestného ako na Slovensku či v Česku.³⁸

Zákonné úrazové poistenie

Zákonné úrazové poistenie v Rakúsku poskytuje krytie všetkým žiakom základných škôl, odborných učilíšť, akadémií, stredných všeobecných škôl a škôl pre učiteľstvo a vychovávateľstvo, čo pokrýva približne 1,3 milióna poistencov.³⁹

Žiaci sú úrazovo poistení podľa [§ 8 ods. 1 bod 3 písm. h\) zákona o všeobecnom sociálnom poistení](#). Ak žiak utrpí telesné poškodenie v škole, na školskom podujatí alebo na podujatí súvisiacom so školou v dôsledku úrazu, poisťovňa je povinná uhradiť určité náklady, ako napr. liečebné výdavky, ak sa úraz kvalifikuje ako pracovný úraz. Podľa generálnej klauzuly [§ 175 ods. 4](#) tohto zákona ide o pracovný úraz, ak k nemu došlo v miestnej, časovej a príčinnej súvislosti so školským vzdelávaním zariadeniam, ktoré založilo poistný vzťah.

Ak je žiak zranený za okolností, ktoré sa kvalifikujú ako pracovný úraz a osoba, ktorá úraz spôsobila, patrí funkčne pod spolkovú vládu, vzniká nárok na náhradu škody voči spolkovej vláde. Tento nárok sa posudzuje v dvoch rovinách: jednak v rámci plnenia úrazového poistenia a jednak v rozsahu, ktorý presahuje poistné krytie. Ak už poisťovňa škodu nahradila, pohľadávka v rozsahu poskytnutého plnenia prechádza na poisťovňu, ktorá ju môže následne vymáhať od právnickej osoby iba vtedy, ak bol pracovný úraz spôsobený hrubou nedbanlivosťou alebo úmyselne. V prípade škody, ktorá preyšuje poistné plnenie z úrazového poistenia, môže poškodený požadovať náhradu od právnickej osoby len za predpokladu, že bol pracovný úraz spôsobený úmyselne.⁴⁰

³⁸ Šorl, R. Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného Stav a východiská II. Časť, november 2017. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/nahrada-nemajetkovej-ujmy-bolestne-za-smutok-pozostaleho-pribuzneho-stav-a-vychodiska-ii--cast.htm>

³⁹ AUYA: Študenti majú v škole, počas všetkých školských aktivít a na ceste do školy bezplatné úrazové poistenie. Dostupné na: https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070903_OTS0016/auva-schueler-sind-in-der-schule-bei-allem-schulischen-aktivitaeten-und-auf-dem-schulweg-beitragsfrei-unfallversichert

⁴⁰ Zankel, M.: Oficiálna zodpovednosť v školskom vzdelávaní, júl 2023. Dostupné na: <https://rdb.manz.at/document/rdb.tso.LIsundr20230108>

2.14 Španielsko

Objektívna zodpovednosť

Na základe objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti je fyzická alebo právnická osoba povinná nahradiť škodu bez ohľadu na jej zavinenie alebo úmysel.

Charakteristickými znakmi objektívnej zodpovednosti sú:

- vyvodenie zodpovednosti výlučne na základe vykonávanej činnosti, bez ohľadu na zavinenie,
- možnosť jej uplatnenia len v prípadoch výslovne upravených zákonom,
- prítomnosť ospravedlňujúcich okolností, ako je vina obete alebo vyššia moc, ktoré môžu ovplyvniť rozsah zodpovednosti.⁴¹

Podľa [zákona o právach a povinnostiach študentov](#), majú všetci študenti právo na to, aby sa ich akademická činnosť vykonávala za riadnych podmienok bezpečnosti a hygieny. Učitelia musia preukázať, že prijali potrebné opatrenia, aby sa vyhli vážnemu úrazu či smrti žiaka.

Subjektívna zodpovednosť je upravená v **čl. 1902 Občianskeho zákonníka (OZ)**, ktorý je základným princípom systému zodpovednosti v Španielsku a ktorý stanovuje, „Kto svojím konaním alebo opomenutím spôsobí inému škodu zavinením alebo z nedbanlivosti, je povinný nahradiť spôsobenú škodu“.

Čl. 1903 OZ rozširuje uvedenú zodpovednosť na vlastníkov alebo riaditeľov zariadenia, pokiaľ ide o spôsobené škody:

- a) maloletými študentmi v období, keď sú pod kontrolou alebo dohľadom zamestnancov centra, ktorí vykonávajú školské, mimoškolské alebo doplnkové aktivity.
- b) nimi poverenými osobami pri výkone ich úloh alebo funkcií, čo je najčastejší prípad.

Občiansky zákonník stanovuje, že za škody spôsobené neplnoletými študentmi budú vo všeobecnosti zodpovední majitelia výučbových zariadení. Týmto spôsobom prenáša občianskoprávnu zodpovednosť, napr. v prípade nehôd, z pedagogického zboru na vlastníkov týchto zariadení, ktorí sú povinní prijať primerané organizačné opatrenia na zaistenie bezpečnosti a prevencie škôd.

Zodpovednosť zaniká, ak zodpovedné osoby preukážu, že vynaložili všetku náležitú starostlivosť na zabránenie vzniku škody. Ak však učiteľ konal úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti, ministerstvo školstva môže požadovať úhradu vyplatených kompenzácií. Tento princíp je výslovne upravený v čl. 1904 OZ.

V prípade verejnej školy sa zodpovednosť za úrazy počas školských aktivít riadi čl. 106 [španielskej ústavy](#), ktorý stanovuje, že verejná správa je finančne zodpovedná za zranenia, ktoré utrpia jednotlivci, ak sú dôsledkom prevádzky verejných služieb. Táto zodpovednosť sa však vzťahuje

⁴¹ Objektívna a subjektívna občianskoprávna zodpovednosť. Dostupné na: <https://markel.com.es/blog/responsabilidad-civil/responsabilidad-civil-objetiva-subjetiva/>

len na činnosti vykonávané počas vyučovacích hodín alebo školských aktivít, ktoré sú priamo organizované verejnou školou alebo vzdelávacím zariadením.

Nemajetková ujma

V právnom systéme neexistuje konkrétna právna definícia morálnej ujmy, avšak jej podstata spočíva v poškodení nielen majetkových, ale aj osobnostných práv jednotlivca. Tento typ ujmy zasahuje do osobnej sféry osoby a týka sa jej pocitov, emocionálneho alebo psychického utrpenia.

Stanovenie náhrady škody a výpočet náhrady v prípadoch objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti sa môže líšiť v závislosti od povahy prípadu. V prípade morálnej alebo emocionálnej škody sa posudzujú faktory ako psychické utrpenie, citové nepokoje a strata kvality života, ktoré môžu byť subjektívne a ťažšie vyjadriteľné v konkrétnych číslach.

V niektorých prípadoch stanovuje zákon konkrétnu výšku náhrady škody, ktorá musí byť zaplatená po jej preukázaní. Tento prístup sa uplatňuje napr. v rámci systému oceňovania telesnej ujmy, ktorý bol pôvodne aplikovaný na škody spôsobené dopravnými nehodami. Tento systém bol však novelizovaný [zákonom č. 35/2015](#) o škodách spôsobených pri dopravných nehodách a bol zovšeobecnený na oceňovanie ujmy na zdraví vo všetkých oblastiach. Tento zákon poskytuje rámec na určenie náhrady za fyzické zranenia a zabezpečuje spravodlivú kompenzáciu obetiam na základe objektívnych kritérií.⁴²

Zúčastnené strany môžu vyjednať dohodu o kompenzácii mimosúdne. Ak však k dohode nedôjde, poškodená strana, teda žalobca, môže podať žalobu na súd, ktorý určí konečnú kompenzáciu na základe predložených dôkazov.

Aj keď objektívna zodpovednosť nevyžaduje dôkaz o zavinení alebo nedbanlivosti, žalovaný sa môže čiastočne alebo úplne zbaviť zodpovednosti, ak preukáže, že škodu spôsobili okolnosti nezávislé od jeho činnosti, ako napr. vyššia moc, zásah tretích strán alebo ľahkomyselnosť obete.

Prípady

- Valencijská škola nesie zodpovednosť za smrť 6-ročnej študentky po páde spôsobenom spolužiakom. Najvyšší súd nariadil poisťovni Groupama vyplatiť 45 075 eur.⁴³
- Súd v Cordobe: uznal učiteľov vinných za smrť 13-ročnej študentky počas exkurzie. Každý dostal pokutu 3 650 eur, rodina dostala odškodné 120 000 eur, ktoré uhradila poisťovňa a ministerstvo školstva.⁴⁴
- Súd v Madride (2017): študent utrpel zranenie v triede bez dozoru, keď ho zasiahlo pero hodené spolužiakom. Súd uznal zodpovednosť školy za nedostatočný dohľad a nariadil odškodné 10 393,88 eur.

⁴² Objektívna občianskoprávna zodpovednosť. Dostupné na: <https://angular-group.com/responsabilidad-civil-objetiva/>

⁴³ Najvyšší súd odsudzuje školu za smrť dievčaťa počas prestávky. Dostupné na: <https://www.diariosur.es/20090826/sociedad/condena-colegio-muerte-menor-200908261118.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.diariosur.es%2F20090826%2Fsociedad%2Fcondena-colegio-muerte-menor-200908261118.html>

⁴⁴ Sanchez, D.: Odsúdenie dvoch učiteľov za smrť žiaka vystrašuje učiteľov a ohrozuje aktivity mimo školy, júl 2021. Dostupné na: https://www.eldiario.es/sociedad/condena-profesores-muerte-alumno-ateroriza-docentes-amenaza-actividades-fuera-centro_1_8091459.html

- Najvyšší súd (2000): 7-ročné dieťa zasiahla lopta počas prestávky, učitelia si incident nevšimli. Utrpelo vážne poranenie mozgu s trvalými následkami. Škola, riaditeľ a ministerstvo školstva boli uznaní za zodpovedných, odškodnenie 168 283 eur.
- Najvyšší súd (2004): dieťa sa pri hre zranilo pádom, čo viedlo k dlhodobým zdravotným komplikáciám. Súd uznal zlyhanie dohľadu školy, odškodnenie 256 120 eur.
- Občiansky súd (2009): 16-ročný študent s mentálnym postihnutím spadol do potoka počas školského výletu a ochrnul. Zodpovednosť nieslo prírodné centrum, odškodnenie 899 721,45 eura.⁴⁵

Poistenie

V praxi školy a majitelia súkromných vzdelávacích centier často uzatvárajú zmluvy o občianskoprávnej zodpovednosti s poisťovňami, čím prenášajú povinnosť úhrady odškodnenia na poisťovacie spoločnosti. V poslednom období dochádza aj k nárastu individuálneho poistenia učiteľov, ktorí sa zúčastňujú na mimoškolských aktivitách mimo školského zariadenia.

V tejto súvislosti interný obežník 6/2006 Ministerstva školstva zdôrazňuje, že za škody spôsobené tretím osobám v rámci verejných škôl nesie primárnu zodpovednosť zriaďovateľ školy. Tá môže požadovať náhradu škody od učiteľa iba v prípadoch, keď bola škoda spôsobená úmyselne, zo zavinenia alebo hrubej nedbanlivosti.⁴⁶

V školskom prostredí existujú dva hlavné druhy poistenia. Školské poistenie je povinné úrazové poistenie pre študentov od tretieho ročníka povinného stredoškolského vzdelávania do tretieho vysokoškolského ročníka. Kryje úrazy vedúce k smrti alebo invalidite, náklady na zdravotnú starostlivosť. Spravuje ho Národný ústav sociálneho zabezpečenia a poskytuje obmedzené finančné krytie. Popri ňom existuje aj dobrovoľné úrazové poistenie, ktoré ponúkajú súkromné poisťovne s individuálne dohodnutými podmienkami.

Poistenie občianskoprávnej zodpovednosti sa vzťahuje na mimozmluvnú zodpovednosť vzdelávacích inštitúcií podľa čl. 1903 OZ. Jeho účelom je pokryť zodpovednosť osôb podieľajúcich sa na vzdelávaní za škody, ktoré môžu žiaci spôsobiť tretím osobám počas školských aktivít. Poistné zmluvy zahŕňajú zodpovednosť za škody, ktoré si študenti spôsobia navzájom, pričom podmienkou nároku na odškodnenie je preukázanie zodpovednosti učiteľského zboru.

2.15 Taliansko

Bezpečnosť študentov je prioritou vo všetkých vzdelávacích inštitúciách. Učitelia a zamestnanci vzdelávacích zariadení, ako sú školy, sú podľa [zákona o ochrane zdravia a bezpečnosti na pracovisku](#) povinní zaistiť bezpečnosť a zdravie všetkých osôb navštevujúcich školské zariadenie.

Učitelia a ďalší zodpovední zamestnanci školy majú zo zákona povinnosť starať sa o žiakov a dohliadať na ich bezpečnosť počas ich pobytu v škole, od príchodu až po odchod. Táto zodpovednosť zahŕňa

⁴⁵ Akú zodpovednosť môžu niesť učitelia a vzdelávacie centrá za nehody, ktoré utrpia ich žiaci? Dostupné na: <https://www.cuadernosdepedagogia.com/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEAMtMSbH1czUwMDA0NTGyMDVVK0stKs7Mz7M1MjC0MDAyMgMjZKZVuuOnh1QWpNqmJeYUpwIAN3eJEDUAAAA=WKE>

⁴⁶ Občianskoprávna zodpovednosť vzdelávacích stredísk. Dostupné na: https://www3.gobiernodecanarias.org/medusa/campus/doc/htmls/webfdirectiva/tema09/tema/seccion_05_02.html

prijímanie opatrení na prevenciu a elimináciu rizika poškodenia detí. Školy musia zabezpečiť nielen štrukturálne opatrenia, ako je bezpečnosť budovy a jej zariadení, ale aj mobilné opatrenia, ako je dohľad nad žiakmi počas vyučovania a iných činností, aby sa zabránilo úrazom.

Občiansky zákonník stanovuje, že vychovávatelia a vyučujúci sú zodpovední za škodu spôsobenú protiprávnym konaním svojich žiakov a učňov v čase, keď sú pod ich dohľadom. Táto zodpovednosť je založená na prezumpcii viny, čo znamená, že ak dôjde k nehode, zodpovední za dohľad majú povinnosť preukázať, že nemohli zabrániť vzniku škody. V prípade škodovej udalosti sa predpokladá, že zodpovednosť za vzniknutú škodu nesú zamestnanci školy, pokiaľ nepredložia dôkazy, že konali v súlade s predpismi. V súvislosti s touto zodpovednosťou musia školy uzavrieť poisťnú zmluvu Inail (Národný inštitút pre poistenie proti pracovným úrazom) pre každého študenta, aby pokryli prípadné nároky na náhradu škody uplatnené rodičmi alebo opatrovníkmi žiakov v prípade škodovej udalosti.

Nedávne rozhodnutie odvolacieho súdu z mája 2024 sa zaoberalo otázkou zodpovednosti vzdelávacích inštitúcií za úrazy študentov počas školských aktivít. V tomto prípade, rodičia študenta, ktorý si spôsobil zranenie pádom v triede zakopnutím o stoličku, podali žalobu proti ministerstvu školstva a požadovali náhradu škody. Zodpovednosť školy za škodu spôsobenú študentom nebola uznaná, pretože škola nemohla predpokladať a zabrániť takejto náhodnej udalosti. Rozhodnutie zdôrazňuje, že školy majú povinnosť zaistiť bezpečné prostredie v súlade s platnými predpismi, no tiež uznáva, že nie všetkým nehodám sa dá predísť alebo ich predvídať.

V prípade pádu žiaka na mokrých mramorových schodoch, súd uznal zodpovednosť školy, keďže neboli prijaté dostatočné bezpečnostné opatrenia. Súd rozhodol, že škola mala zabezpečiť protišmykové pásiky na schodoch a zreteľne označiť nebezpečenstvo, ako napr. upozornenie na mokré schody. Tento prípad zdôrazňuje zásadu, že zodpovednosť školy zahŕňa nielen dozor nad žiakmi, ale aj implementáciu potrebných bezpečnostných opatrení na prevenciu úrazov, čo nebolo v tomto prípade splnené.⁴⁷

Rozsudok 21593/2017 sa týka zodpovednosti školy za smrť dieťaťa, ktoré zrazil autobus pred školou. Súd vo Florencii priradil zodpovednosť vodičovi autobusu, obci a škole v pomere 40 %, 20 % a 20 %, pričom tieto subjekty mali rodine dieťaťa zaplatiť odškodnenie. Najvyšší súd zdôraznil, že povinnosť dohľadu trvá až do momentu, kým žiaci nie sú prevzatí inými osobami, čo zahŕňa aj pracovníkov v doprave. Súd tak potvrdil, že zodpovednosť školy za bezpečnosť žiakov presahuje hranice školských priestorov.⁴⁸

Objektívna zodpovednosť

Ide o „zvýšenú“ zodpovednosť, ktorú nesú učitelia, keďže vychádza z predpokladaného zavinenia, t. j. z nedbalého plnenia povinnosti vykonávať dohľad nad žiakmi alebo z domnienky „culpa in

⁴⁷ Remer, P.: Študent sa zraní v škole: kto platí? Dostupné na: https://www.laleggepertutti.it/428210_alunno-si-fa-male-a-scuola-chi-paga

⁴⁸ Nehoda mimo budovy školy: kto je zodpovedný? Dostupné na: <https://www.studiolegaleacp.it/infortunio-al-di-fuori-dell-edificio-scolastico-chi-ne-e-responsabile/>

vigilando“ (vina v sledovaní).⁴⁹ Typickým príkladom je zodpovednosť rodičov, opatrovníkov, vychovávateľov a učiteľov za škodu spôsobenú maloletými.

V prípade škody spôsobenej osobou, ktorá nie je schopná chápať alebo konať, je povinná nahradiť škodu osoba, ktorá je zodpovedná za dohľad nad nespôsobilou osobou, ak nepreukáže, že nemohla zabrániť tejto skutočnosti (§ 2047 OZ).

V súvislosti s bezpečnosťou je dôležitý aj čl. 2048 Občianskeho zákonníka, ktorý stanovuje, že učitelia nesú zodpovednosť za škody spôsobené protiprávnym konaním žiakov, pokiaľ sú pod ich dohľadom. Učiteľ môže byť zbavený zodpovednosti podľa článku 2048 OZ iba vtedy, ak preukáže, že prijal všetky primerané disciplinárne a organizačné opatrenia na predchádzanie nebezpečným situáciám a že škodlivá udalosť bola natoľko náhla a nepredvídateľná, že znemožnila účinný zásah. Zodpovednosť školy za úrazy maloletých žiakov spôsobené nedbanlivosťou zamestnancov pretrváva aj mimo vyučovania, ak sa žiak oprávnenne nachádza v školskom prostredí. Nízky vek študentov vyžaduje prijatie primeraných preventívnych opatrení a nepretržitý dozor.⁵⁰

Nemajetková ujma

Morálna (nemajetková) ujma je sankcionovaná v článku 2059 Občianskeho zákonníka. V zmysle tohto ustanovenia je nemajetkovú ujmu potrebné nahradiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Pri vyčíslení nemajetkovej ujmy súdy využívajú tzv. tabuľky Milánskeho súdu, ktoré zabezpečujú jednotnosť pri výpočte náhrad. Parametre tabuliek zohľadňujú vek obete a percento uznaného stupňa invalidity. Výška sumy, ktorá sa má nahradiť, má vychádzať zo spravodlivého posúdenia sudcu (čl. 1226 a 2056 OZ). To znamená, že suma, ktorá sa má zaplatiť, sa môže odchyľovať od priemernej hodnoty uvedenej v tabuľkách, a to na základe určitej osobitosti konkrétneho prípadu.⁵¹

Poistenie

V Taliansku počet druhov povinného poistenia zodpovednosti rastie. Aj keď neexistuje priamo zákon o poistení zodpovednosti, mnohé predpisy stanovujú povinnosť vyžadovať poistenie zodpovednosti pre fyzické a právnické osoby.⁵²

⁴⁹ Maiello, A.: Škola: Je vylúčenie priamej žaloby proti učiteľovi protiústavné?, september 2021. Dostupné na: <https://www.altalex.com/documents/news/2021/09/07/art-61-comma-2-legge-312-1980-incostituzionale>

⁵⁰ Biarella, L.: Zodpovednosť učiteľa a školy, ak žiak spôsobí ujmu sebe alebo iným. Medzi pravidlami a zmluvou, november 2021. Dostupné na: <https://www.orizzontescuola.it/responsabilita-docente-e-scuola-se-studente-procura-danni-a-se-stesso-o-a-terzi-tra-norme-e-contratto/>

⁵¹ Nemajetková ujma: ako funguje odškodnenie. Dostupné na: <https://www.osservatorioamianto.it/danno-non-patrimoniale/>

⁵² Cerini, D.: Povinné poistenie zodpovednosti za škodu v Taliansku. Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110486179-010/html>

3. Zhrnutie a záver

Z analýzy vyplýva, že väčšina štátov EÚ má jasne definované právne rámce pre zodpovednosť škôl za bezpečnosť žiakov. Táto zodpovednosť sa často zakladá na princípe objektívnej zodpovednosti, keď školy nesú zodpovednosť za škody spôsobené počas školských aktivít bez ohľadu na zavinenie. Tento prístup je založený na predpoklade, že školy majú povinnosť zaistiť bezpečné prostredie pre žiakov a minimalizovať riziká spojené s ich pobytom v škole.

Tabuľka: Objektívna zodpovednosť za škodové udalosti na školách v štátoch EÚ, porovnanie

Štát	Objektívna zodpovednosť	Poistenie zodpovednosti	Odškodnenie nemajetkovej ujmy
Belgicko	Áno, čl. 6.12 a 6.13 OZ	Existuje možnosť uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu/úrazové poistenie	Áno, „orientačná tabuľka“ slúži ako nástroj na usmernenie výšky odškodnenia
Bulharsko	Áno, čl. 47 a 48 zákona o záväzkoch a zmluvách	Nie	Áno, podľa uváženia súdu
Česká republika	Áno, § 391 ods. 2 ZP základné školy. Materské školy podľa OZ (subjekt. zodpovednosť)	Možnosť iba pre štátne zariadenia na výkon ústavnej alebo ochrannej výchovy	Áno, vrátane bolesti, sťaženia spol. uplatnenia a duševných útrap
Fínsko	Áno, zákon o základnom/strednom vzdelávaní	Nie je povinné	Áno, vrátane osobnej, majetkovej ujmy a utrpenia
Francúzsko	Áno, čl. 1242 OZ; čl. L911-4 školského zákona	Niektoré aktivity	Áno, „rámec MORNET“ slúži na usmernenie súdov
Grécko	Áno, čl. 923 OZ	Nie	Áno, podľa uváženia súdu
Holandsko	Áno, čl. 162, 169 OZ	Väčšina školských zariadení uzatvára školské poistenie	Áno,
Lotyšsko	§ 55 bod 8 zákona o vzdelávaní; 1635 OZ	Nie je pre školy povinné	Áno, podľa závažnosti porušených práv a záujmov
Maďarsko	Áno, § 59 zákona o národnom verejnom vzdelávaní	Áno v prípade viacdňových školských výletov/výletov do zahraničia	Áno, súd rozhoduje na základe konkrétnych okolností
Nemecko	Áno, § 832 OZ	Zákonné úrazové poistenie ako súčasť sociálneho poistenia	Áno, individuálne podľa okolností prípadu
Poľsko	Áno, čl. 427 OZ	Nie je povinné	Áno, peňažné odškodnenie alebo primeraná suma na stanovený účel
Portugalsko	Áno, čl. 491 OZ	Áno	Áno,
Rakúsko	Áno, čl. 23 ústavy, § 44a školského zákona	Zákonné úrazové poistenie ako súčasť sociálneho poistenia	Áno, za fyzickú bolesť a duševnú ujmu
Slovensko	Áno, § 422 OZ	Nie je pre školy povinné	Áno
Španielsko	Áno, čl. 1903 OZ	Áno	Áno, systém oceňovania telesnej ujmy
Taliansko	Áno, čl. 2048 OZ	Nie je povinné pre školy	Áno, „tabuľky Milánskeho súdu“ zabezpečujú jednotnosť pri výpočte náhrad

V oblasti poistenia sa štáty odlišujú v tom, či je poistenie zodpovednosti škôl povinné alebo dobrovoľné. Napríklad v Nemecku a Rakúsku je úrazové poistenie pre žiakov súčasťou štátneho sociálneho systému, čo zaisťuje ochranu pre všetkých študentov bez ohľadu na typ školy. Naopak, v štátoch ako Slovensko alebo Poľsko je poistenie dobrovoľné, čo môže viesť k rozdielom v úrovni ochrany žiakov v rôznych školách.

Odškodňovanie nemajetkovej ujmy je ďalšou kľúčovou oblasťou, ktorá sa v jednotlivých krajinách rieši rôznymi spôsobmi. Väčšina štátov uznáva nárok na náhradu za psychické utrpenie a emocionálnu ujmu, avšak výška odškodnenia sa môže výrazne odlišovať. V niektorých krajinách, ako sú Taliansko, Francúzsko či Belgicko existujú jasné metodiky a tabuľky na výpočet náhrady, zatiaľ čo v iných, ako sú Grécko alebo Portugalsko, je výška odškodnenia ponechaná na uváženie súdu.

Spoločným prvkom vo väčšine štátov je dôraz na prevenciu a bezpečnosť v školskom prostredí. Školy sú povinné prijímať opatrenia na zaistenie bezpečnosti žiakov, vrátane riadneho dohľadu, bezpečnostných opatrení a pravidiel pre správanie sa počas školských aktivít. Napr. v Holandsku musí mať každá škola vypracovanú svoju bezpečnostnú politiku ako súčasť školského plánu bezpečnosti.

Zároveň možno povedať, že hoci existujú rozdiely v prístupe k objektívnej zodpovednosti, poisteniu a odškodňovaniu, väčšina štátov EÚ sa usiluje zaistiť, aby školy poskytovali bezpečné prostredie pre žiakov a aby v prípade vzniku škody bola poskytnutá primeraná kompenzácia. Tento prístup reflektuje potrebu chrániť práva a záujmy žiakov, ako aj zabezpečiť dôveru rodičov vo vzdelávací systém.

4. Zdroje

1. Dulak, A.: Ako ďaleko sme si ešte blízki (na príklade rozhodovania o nemajetkovej ujme na zdraví), jún 2022. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/361066476>
[Ako ďaleko sme si ešte blízki na príklade rozhodovania o nemajetkovej ujme na zdraví](#)
2. Štefanko J., Čentík T.: Sťaženie spoločenského uplatnenia c/a nemajetková ujma, február 2017. Dostupné na: <https://www.ulpianus.sk/blog/stazenie-spolocenskeho-uplatnenia-ca-nemajetkova-ujma>
3. Dandová, E.: Školní úrazy a jejich odškodňování. Dostupné na: <https://zsbozp.vubp.cz/skolni-urazy-a-jejich-odskodnovani>
4. Porušenie povinnosti starostlivosti. Dostupné na: [https://de.wikipedia.org/wiki/Aufsichtspflichtverletzung_\(BGB\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Aufsichtspflichtverletzung_(BGB))
5. Náhrada za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schmerzensgeld>
6. Školský zákon. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schulrecht>
7. Smrť a smútok v škole. Dostupné na: https://km.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/m-km/intern/PDF/Publikationen/Schulartuebergreifend/2021_Tod_und_Trauer_in_der_Schule.pdf
8. Úmyselne spôsobený školský úraz. Dostupné na: <https://www.rechtslupe.de/wirtschaftsrecht/versicherungsrecht/40041-340041>
9. Zankel, M.: Oficiálna zodpovednosť v školskom vzdelávaní, júl 2023. Dostupné na: <https://rdb.manz.at/document/rdb.tso.LIsundr20230108>
10. Dozorná povinnosť učiteľa. Dostupné na: <https://www.oepu.at/index.php/infos-a-z/412-aufsichtspflicht>
11. Náhrada za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Schmerzensgeld#%C3%96sterreich>
12. Šorl, R. Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného Stav a východiska II. Časť, november 2017. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/nahrada-nemajetkovej-ujmy-bolestne-za-smutok-pozostaleho-pribuzneho-stav-a-vychodiska-ii--cast.htm>
13. AUVA: Študenti majú v škole, počas všetkých školských aktivít a na ceste do školy bezplatné úrazové poistenie. Dostupné na: https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070903_OTS0016/auva-schueler-sind-in-der-schule-bei-allen-schulischen-aktivitaeten-und-auf-dem-schulweg-beitragsfrei-unfallversichert
14. Občianskoprávna zodpovednosť učiteľov – všeobecné zásady. Dostupné na: <https://www.prawo.pl/oswiata/odpowiedzialnosc-cywilna-nauczycieli-zasady-ogolne,115008.html>
15. Brezinska, A.: Občianskoprávna zodpovednosť učiteľov za úrazy v škole, január 2009. Dostupné na: <https://www.prawo.pl/oswiata/odpowiedzialnosc-cywilna-nauczycieli-za-wypadki-w-szkole,115009.html>
16. Ako postupovať pri školských úrazoch. Dostupné na: <https://oswiataiprawo.pl/porady/procedury-dotyczace-wypadkw-w-szkole/>
17. Nemajetková ujma. Dostupné na: https://pl.wikipedia.org/wiki/Szkoda_niemaj%C4%85tkowa
18. Peňažné odškodnenie. Dostupné na: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Zado%C5%9B%C4%87czynienie>
19. Nehoda – školský úraz. Dostupné na: <https://www.freie.be/meine-situation/krankheitsbedingte-situation/unfall/>
20. Maiello, A.: Škola: Je vylúčenie priamej žaloby proti učiteľovi protiústavné?, september 2021. Dostupné na: <https://www.altalex.com/documents/news/2021/09/07/art-61-comma-2-legge-312-1980-incostituzionale>
21. Biarella, L.: Zodpovednosť učiteľa a školy, ak žiak spôsobí ujmu sebe alebo iným. Medzi pravidlami a zmluvou, november 2021. Dostupné na: <https://www.orizzontescuola.it/responsabilita-docente-e-scuola-se-studente-procura-danni-a-se-stesso-o-a-terzi-tra-norme-e-contratto/>
22. Nemajetková ujma: ako funguje odškodnenie. Dostupné na: <https://www.osservatorioamianto.it/danno-non-patrimoniale/>
23. Cerini, D.: Povinné poistenie zodpovednosti za škodu v Taliansku. Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110486179-010/html>
24. Bezplatné ošetrovanie pri nehodách. Dostupné na: <https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/tapaturman-maksuton-hoitto>
25. Riadenie bezpečnosti. Dostupné na: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallisuuden-johtaminen>
26. Právo na sociálne zabezpečenie vo Fínsku. Dostupné na: https://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Finland_fi.pdf

27. Helmane, I.: Čo zabezpečuje poistenie zodpovednosti za škodu, marec 2020. Dostupné na: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/313689-ko-paredz-civiltiesiskas-atbildibas-apdrosinasana-2020>
28. Úraz žiaka v školskom zariadení: povinnosti, júl 2024. Dostupné na: <https://www.autonome-solidarite.fr/articles/en-cas-daccident-dun-eleve-dans-la-cour-ou-a-lecole-dans-letablissement-qui-est-responsable/>
29. Aká je náhrada morálnej ujmy. Dostupné na: <https://www.victimes-solidaires.org/fr/actualites/id-8-quelle-indemnisation-pour-le-prejudice-moral>
30. Čo potrebujete vedieť o školskom poistení, Ministerstvo hospodárstva, financií, priemyselnej a digitálnej suverenity, august 2024. Dostupné na: <https://www.economie.gouv.fr/particuliers/assurance-scolaire>
31. Takáts, P.: Povinné poistenie zodpovednosti za škodu v Maďarsku. Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110486179-009/html>
32. Aký je rozdiel medzi zavinením a objektívnou zodpovednosťou? Dostupné na: <https://vng.nl/vragen-en-antwoorden/wat-is-het-verschil-tussen-schuld-en-risicoaansprakelijkheid>
33. Škoda a zodpovednosť v škole, ako to funguje? Dostupné na: <https://www.onderwijsconsument.nl/aansprakelijkheid-school/>
34. Školská politika bezpečnosti. Dostupné na: <https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/pesten-veiligheid-en-gezondheid/fysieke-veiligheid/schoolbeleid-over-veiligheid/>
35. Nový zákon: príbuzní a pozostalí majú odteraz právo na odškodnenie za bolesť a utrpenie. Dostupné na: <https://www.eur.nl/nieuws/nieuwe-wet-naasten-en-nabestaanden-hebben-nu-ook-recht-op-smartengeld>
36. Čo kryje školské poistenie? Dostupné na: <https://www.pv.be/-/een-ongeval-op-school-wat-dekt-de-verzekering->
37. Poistenie a zodpovednosť. Dostupné na: <https://www.hetperron.nl/voor-leerlingen/verzekering-en-aansprakelijkheid>
38. Pleiotas, CH.: Zodpovednosť učiteľov počas školských výletov“, apríl 2015. Dostupné na: https://www.notospres.gr/apopseis/story/21671/peri-efthynis-kathigiton-kata-tis-sxolikes-ekdromes#goog_rewarded
39. Štátne odškodnenie rodičom žiaka za úraz v škole. Dostupné na: <https://www.naftemporiki.gr/society/929912/apozimosi-apo-to-dimosio-se-goneis-mathiti-gia-travmatismo-tou-sto-scholeio/>
40. Grécke právo. Dostupné na: <https://greeklaw.github.io/gr/%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1.html>
41. Margaritis, E.: Čo je morálna škoda, február 2021. Dostupné na: https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/eyaggelos_margaritis/ti-einai-i-ithiki-vlavi
42. Objektívna a subjektívna občianskoprávna zodpovednosť. Dostupné na: <https://markel.com.es/blog/responsabilidad-civil/responsabilidad-civil-objetiva-subjetiva/>
43. Objektívna občianskoprávna zodpovednosť. Dostupné na: <https://angular-group.com/responsabilidad-civil-objetiva/>
44. Najvyšší súd odsudzuje školu za smrť dievčaťa počas prestávky. Dostupné na: <https://www.diariosur.es/20090826/sociedad/condena-colegio-muerte-menor-200908261118.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.diariosur.es%2F20090826%2Fsociedad%2Fcondena-colegio-muerte-menor-200908261118.html>
45. Sanchez, D.: Odsúdenie dvoch učiteľov za smrť žiaka vystrašuje učiteľov a ohrozuje aktivity mimo školy, júl 2021. Dostupné na: https://www.eldiario.es/sociedad/condena-profesores-muerte-alumno-atermoriza-docentes-amenaza-actividades-fuera-centro_1_8091459.html
46. Akú zodpovednosť môžu niesť učители a vzdelávacie centrá za nehody, ktoré utrpia ich žiaci? Dostupné na: <https://www.cuadernosdepedagogia.com/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAEAMtMSbH1czUwM/DA0NTGyMDVVK0stKs7Mz7M1MjC0MDAyMgMjZKZVuuOnh1QWpNqmJeYUpwIAN3eJEDUAAAA=WKE>
47. Občianskoprávna zodpovednosť vzdelávacích stredísk. Dostupné na: https://www3.gobiernodecanarias.org/medusa/campus/doc/htmls/webfdirectiva/tema09/tema/seccion_05_02.html
48. Zodpovednosť vzdelávacieho zariadenia in Právny denník. Dostupné na: <https://www.lexpoint.pt/conteudos/987/97232/noticias/responsabilidade-de-estabelecimento-de-ensino>

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

